

Lokalne prądzieje plus

Spotkanie 2

Zygmunt Działowski i Godfryd Ossowski - Osobowości niezwykle -

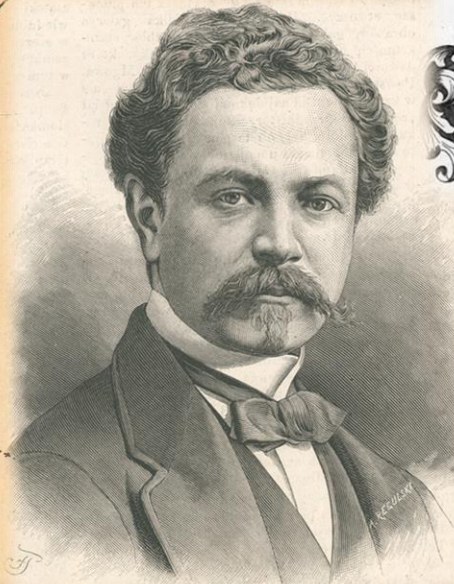
Muzeum Okręgowe w Toruniu

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Muzeum Historii Torunia, ul Łazienna 16

Zygmunt Alfons Działowski – A. Regulski,
Tygodnik Ilustrowany
30 III 1878 r.

(fbc.pionier.net.pl)

Zygmunt Alfons Działowski urodził się 4 VIII 1843 r. w Mgowie, obecnie gm. Płużnica, w rodzinie Ksawerego Działowskiego herbu Prawdzie i Klotyldy hr. Sierakowskiej z Waplewa (Waplewo Wielkie, gm. Stary Targ, woj. pomorskie). Do Ksawerego należał również Wałycz k. Wąbrzeźna i Elzanowo (gm. Kowalewo Pomorskie).

Barbara Serczykowa – „Zygmunt Działowski 1843-1878 w: Działacze Towarzystwa Naukowego w Toruniu 1875-1975; red. M. Biskup, Warszawa, Poznań, Toruń 1975)

Pałac w Wałyczu, stan obecny.
(nasze.kujawsko-pomorskie.pl)

Pałac w Mogowie,
stan obecny.
(pronterest.com)

Początkowo uczęszczał do Gimnazjum Św. Marii Magdaleny w Poznaniu, jednak po śmierci brata Władysława, rodzice wysłali go do Francji, gdzie kontynuował naukę w Gimnazjum katolickim w Metz prowadzonym przez jezuitów. Po powrocie, ok. 1862 r. zapisał się na Uniwersytet Jagielloński w Krakowie.

Barbara Serczykowa, op. cit.

Gimnazjum Św. Marii Magdaleny w Poznaniu 1898-1900 r.
(poznania.wikia.org.pl)

Tablica nagrobna Władysława Działowskiego w kościele parafialnym w Nowej Wsi Królewskiej.
Fot. J. Marcinkowski.
(pluznickiehistorie.pl)

Jeden z zamożnych obywateli Prus zachodnich, p. Działowski, syn b. prezesa rady departamentowej bydgoskiej za Księstwa Warszawskiego, stracił w tych dniach 19letniego syna, uczęszczającego do szkół. Kula nabitej krucicy przestrelili mu przypadkiem ramię. Rana zdawała się być lekka, lecz w parę dni powstały kurecze w twarzy (*tetanus*) które go o śmierć przyprawiły.

(kpbc.umk.pl)

(mbc.malopolska.pl)

Lycium katolickie, w Metz, stan obecny.
(fr.wikipedia.org)

Miejsce potyczki oddziału Z. Działowskiego z wojskiem rosyjskim.

Z. Działowski, którego ojciec Ksawery aktywnie włączył się w walkę o polskość w czasie wiosny ludów (1848-49), kontynuował rodzinne tradycje patriotyczne w czasie powstania styczniowego. Zorganizował ochotniczy oddział w sile ok. 87-100 ludzi, w tym ok. 18 konnych. Pod dowództwem kpt. Henryka Łozińskiego-Szermętowskiego, uczestnika powstania listopadowego, 22 IV 1863 roku ochotnicy przekroczyli Drwęcę w okolicach miejscowości Tabulka k. Golubia. Oddział ten miał połączyć się z działającym na tym terenie Zygmuntem Padlewskim.

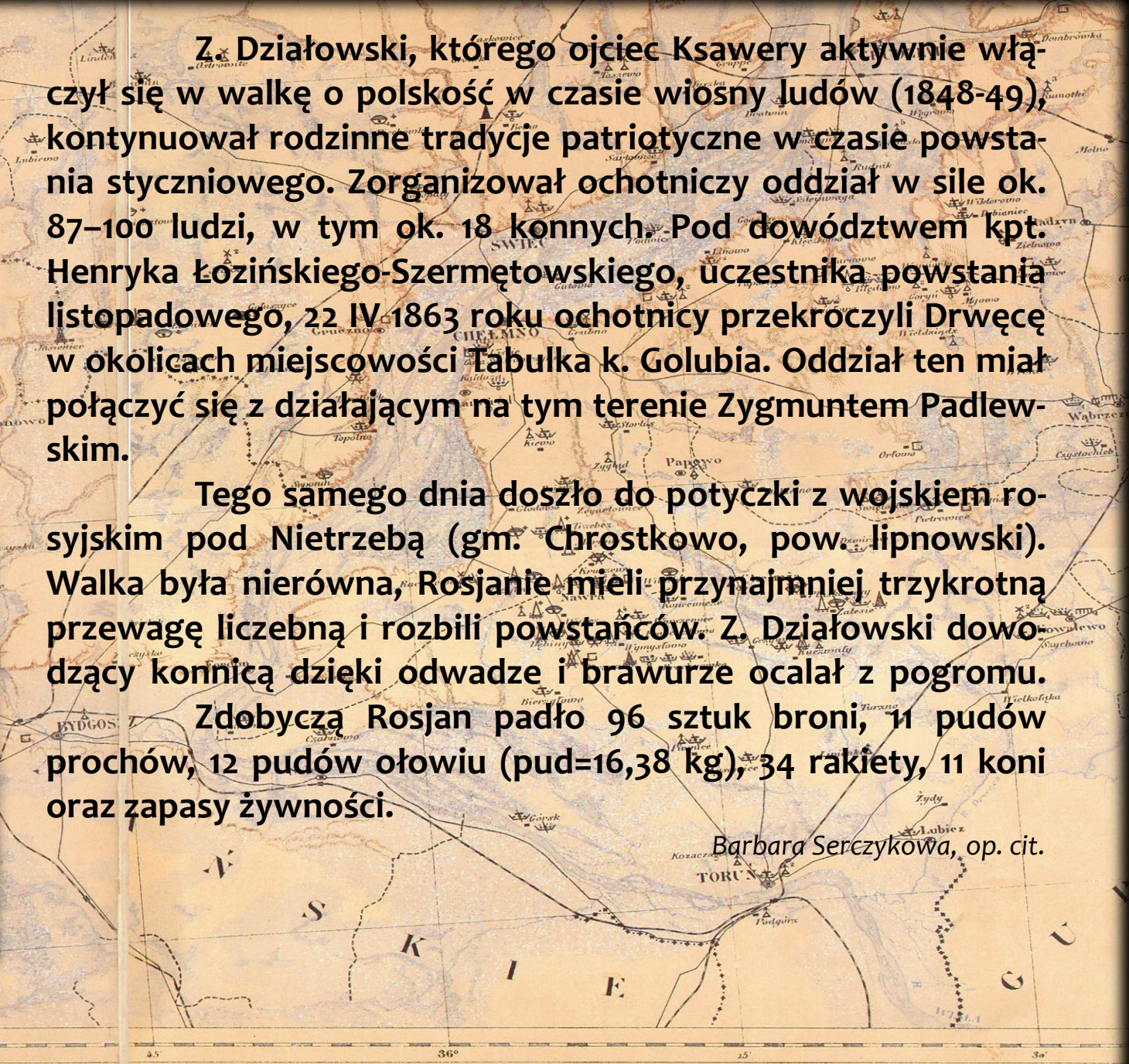
Tego samego dnia doszło do potyczki z wojskiem rosyjskim pod Nietrzebą (gm. Chrostkowo, pow. lipnowski). Walka była nierówna, Rosjanie mieli przynajmniej trzykrotną przewagę liczebną i rozbili powstańców. Z. Działowski dowodzący konnicą dzięki odwadze i brawurze ocalał z pogromu.

Zdobyczą Rosjan padło 96 sztuk broni, 11 pudów prochów, 12 pudów ołowiu (pud=16,38 kg), 34 rakiety, 11 koni oraz zapasy żywności.

Barbara Serczykowa, op. cit.

Obóz powstańców w lesie. Tadeusz Ajdukiewicz 1875.

Scena z powstania styczniowego, Tadeusz Ajdukiewicz 1875 lub 1876 r.

(pl.wikipedia.pl)

Pod tak szczęśliwą wróżbą zbliżyliśmy się o godz. 12,00 w południe do wsi Nietrzeby pomiędzy Rypinem a Lipnem i zajmując bardzo korzystną pozycję w lesie postanowiliśmy wypocząć i uporządkować się. Zaledwie jednak zostały wydane przez dowódcę rozkazy, usłyszeliśmy strzały naszych przednich posterunków. Był to mały patrol kozacki. Wkrótce zjawił się silny oddział Kozaków udając jakby chciał stoczyć bój. Chciwa walki młodzież rzuciła się z zapalem ku niemu, a rażąc celnymi strzałami, zsadzała z koni jednego po drugim. Kozacy odstrzeliwując się zmyślili odwrót i zaczęli się cofać. Był to wybieg. Dowódca nasz, widząc odwrót nieprzyjaciela, dał rozkaz piechocie wyjścia z lasu, a kawalerii naszej by ścigała Kozaków. Gdyśmy rozkaz wypełnili, przekonaliśmy się, iż dostaliśmy się w zasadzkę. Otoczeni przez trzy razy silniejszego wroga, w wojennym rzemiośle wyćwiczonego, przymuszeni byliśmy w otwartym polu [stoczyć] bitwę. Bitwa trwała godzinę, przy końcu której zostaliśmy rozcięci na dwoje. Widząc niepodobieństwo dalszego boju jedna część z bronią w ręku dostała się do Jurkowskiego, druga zaś wróciła do Prus. Furgony nasze i broń ocalały dzięki czynnemu udziałowi tamtejszej ludności wiejskiej.

(pluznickiehistorie.pl)

Nieco inaczej niż historycy widział przebieg tej potyczki jeden z walczących. Swoje przeżycia opisał następująco na łamach chełmińskiego „Nadwiślanina”:

Oddział nasz wynoszący około 100 młodzieży dobrze uzbrojonej, między którymi 18 konnych, nadto trzy furgony z żywnością na kilka dni, bronią zapasową i amunicją i innymi rekwizytami wojennymi, przeszedł 22 kwietnia (1863 r.) rano przez Drwęcę pod dowództwem kapitana Szermentowskiego. Dostawszy się do Królestwa, przybyliśmy pospiesznym marszem do pierwszej wsi i dla nie trudzenia oddziału zarekwirowaliśmy furmanki potrzebne dla dalszego pochodu, których natychmiast najchętniej nam udzielono.

Przeniesiona na pocztę dla Niemiec kwartalnie 2,50.

Do Austrii kwartalnie 1 zlr. 30 centów.

Dla Niemiec i Austrii pod opaską kwartalnie:

Przesyłka codzienna: 3,00 grz.

Tygodniowo 3 razy: 4,50 grz.

Tygodniowo 2 razy: 4,— grz.

Rekopisów nie zwracamy.

Goniec Wielkopolski.

Najtańsze pismo codzienne dla wszystkich stanów.

Dziś: Jana, Gwałberta.
Jutro: Mahirzaty panny.

W IMIĘ BOZE: ZA WIARĘ I OJCZYZNĘ!

Słońca wschód 3,53. Zachód 8,17.
Kiejszy wschód 10,28. Zpóźdź 9,27.

PAMIĘTNIKI SEWERYNA GĄSECKIEGO

POWSTAŃCA z r. 1863/4.

SPISAŁ PODŁUG JEGO OPOWIADANIA
ZYGMUNT SZŁUSKI.

(Ciąg dalszy).

Ów szpieg, syn ekonoma z okolicy, był poprzednio w naszej party, własną burkę dałem mu nawet był kiedyś. Dopiero po rozbiciu pod Koziołkiem do niewoli wzięty, stał się zdrajcą. Później spotkałem go jeszcze w Płocku i Modlinie, bo niepewny życia, przed wyjazdem do Rosji w więzieniu tam mieszkał. Zresztą trzymano go dla konfrontacji innych, dawniejszych jego towarzyszy broni. Niemal wyludził odemnie pieniędzy, które dawałem, aby sobie względy jego zapewnić. Twierdził, że mi nigdy nie szkodził, i w samej rzeczy, kiedy go przedemną stawiono, udał że mnie nie zna.

Wracam do przerwane opowiadania. Smutny pospieszałem znów do obozu na Koziołek, gdy w drodze spostrzegłem nagle cwałem pędzącą bryczkę. Był to cywilny organizator województwa, który donosił iż o 3 mile, pod Białą Wsią, bije się Działowski, i że bez straty czasu należy mu spieszyć z pomocą.

Partya moja liczyła wprawdzie około 100 ludzi, ale z tych zaledwie kilku miało broń; mimo to pospieszyliśmy natychmiast podwodami na plac boju. Już tylko wiorst parę dzieliło nas od niego, kiedy mnie kowal uwiadomił, że w tej właśnie chwili ktoś z wozem wpadł na cmentarz i tam złożył broń. Rzeczywiście znalazłem kilkanaście belgijskich sztucerów z bagnietami, choć bez amunicji. Było jednak i to dobre; śmiało już ruszyłem naprzód. Niestety przybyliśmy za późno i zastałem już tylko pobojowisko, po którym uwijali się jeszcze pojedynczo Kozacy za rabunkiem. Smutny przed-

stał się nam widok. Siedemnastu rodaków padło zabitych, a między nimi Szlaski; kilkunastu było rannych, reszta zaś poszła w rozsypkę.

A stało się to tak: Przechodząc przez Drwęę, zamoczyli się. Doszedłszy tedy do lasku Białej Wsi, oddalanej od o milę od granicy, rozłożyli się tam obozem dla odpoczynku i wysuszenia. Zaledwie jednak zdjeli buty i ubrania, gdy z oddalenia dochodzi głuchy odgłos strzału. To sygnał pikiety. Każdy się zrywa czempredzej, ale już za późno, bo w tej chwili pół roty piechoty i pół sotni Kozaków wpada na nieprzygotowanych. Zaczęła się istna rzeź.

Była to dla nas klęska tem dotkliwsza, iż oprócz kasy, zawierającej 6000 talarów, straciliśmy także cały transport zapasowej broni z eleganckimi na zielono malowanymi furgonami. Działowski ocalał. Wyprawiwszy go z powrotem do Prus, zająłem się zebraniem rozbitków i porozrzucanej broni. Za każdą znalazoną sztukę płaciłem wieśniakom po 2 złote. W ten sposób odzyskaliśmy 25 sztucerów. — Całe Płockie i Ostrołęckie było wówczas bez woda, a niemal wszystkie partye zostały porozbijane. Rozkwaterowawszy przeto moich rozbitków, udałem się po dalsze instrukcje do cywilnego wojewódzkiego, którym był natenczas obywatel Grabowski. Powiedział mi, że o nieszczęściu zawiadomił już Rząd Narodowy i że żądał nowego wodza. Jako też w parę dni przywiózł mi wiadomość, iż wodzem mianowany został pułkownik Sawa, a zarazem potwierdzenie danej mi przez Padlewskiego nominacji.

ROZDZIAŁ VIII.

(Kozacy. — Rewizya. — Przytomność i poświęcenie znacznej Polki. — Z depezą od Sawy. — W miasteczku. — U hrabiego. — Kozacka pikietta. — Aresztowanie. — Ucieczka. — Znów przeszkoda. — Układ z Kozakiem. — Nieporozumienie z obywatelem. — Przykra egzekucya. — Zawienny jej wpływ).

Udałem się zaraz po dalsze rozkazy do nowomianowanego wodza, ale nie łatwo mi przyszło odszukać go, gdyż co chwila zmieniać musiał miejsce swego pobytu. Gdzie tylko przyjechałem, wszędzie mi mówiono: już wyjechał. I tak trzy dni trwała ta gonitwa.

Relacja Seweryna Gąseckiego
dotycząca bitwy pod Nietrzebą.

(wbc.poznan.pl)

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Czwartek, 24 września 1863.

№ 217.

* **Z Chełmińskiego, 21 września.** Dnia 15 bm. 20 ułanów pruskich z 4 oficerami, wraz z jednym z wyższych urzędników administracyjnych o godzinie 7 rano otoczyli dom państwa Działowskich, chcąc w nim aresztować pana Zygmunta Działowskiego oskarżonego o zbrodnię stanu; nie zastawszy go w domu, wrócili się nazad. Niewiem z jakich powodów uważanym jest pan Zygmunt Działowski za człowieka bardzo niebezpiecznego, koniec końcem powiadają, iż nawet do Berlina przesłano ostrzeżenie, aby w razie jego przyjazdu przeszkodzone jego wyjazdowi za granicę. Dnia 17 o ósmiej wieczorem oddział wojska pruskiego, tak konnicy jako też i piechoty w liczbie przeszło 80, otoczył około godziny 9 wieczorem pałac Turzyński, gdzie zaaresztowawszy pana Zygmunta, nazajutrz go pod mocną strażą wojskową do Torunia odwieźli, z kąd pod okiem i strażą wyższego urzędnika policyjnego z Gdańska, oddanym został sądowi Chełmińskiemu. Wprawdzie mówią niektórzy, że w tych dniach do Berlina ma być wywiezionym, ale przeważa nadzieja, iż niebawem na wolność będzie wypuszczony.

(wbc.poznan.pl)

Według Barbary Serczykowej do aresztowania Z. Działowskiego doszło w Mgowie 12 IX 1863 r. Miał być więziony najpierw w Chełmnie, a następnie przewieziono go wraz z wieloma innymi Polakami oskarżonymi o zdradę stanu w związku z powstaniem w Królestwie, do więzienia Hausvogtei w Berlinie.

(B. Serczykowa op. cit.)

Areszt w Chełmnie. Stan obecny.

(e-chelmno.pl)

Więzienie Hausvogtei w Berlinie.

1863-64 r. fot. Z. Melzer.

(ze zbiorów Muzeum Historii Fotografii w Krakowie, mhf.krakow.pl)

Wychodzi codziennie rano o godzinie 7 1/2.

Prenumerata wynosi:

CZAS

Prenumeratę przyjmują:
 Biuro Administracji „Czasu” w Rybniku pod L. 99 w domu p. Kiełkowskiego na dole,
 także wszystkie Urzędy pocztowe austriackie.
 OGRANICZENIA (listwy) wszelkiego rodzaju przyjęty są na opłaty od wierzchołków
 jednorazowe umiarkowanie 5 centów, za listwy po 5 centów, zaś za opłatę za-
 taksu listwy po 30 centów od każdorazowego ogłoszenia.
 Prenumeratę i ogłoszenia przyjmują: w Wiedniu: p. J. Oppelt, Wallstraße
 Na całej Francji: w Paryżu, p. M. Witzemberger, Faubourg St. Denis,
 Listy z pismami przesyłane być muszą franco do Administracji „Czasu”. Listy nadsy-
 łane siemiatkowskie nie są przyjęte. Listy siemiatkowskie nie przyjmują,
 nieprzez nich nadawane listy nie wracają się i nie mogą być.

Wiednia w Krakowie	str. 20	kwartał	5	str. 2	25
w Galicji	str. 24	kwartał	6	str. 2	25
do Prus	str. 16	kwartał	5	str. 1	15
do Rosji	str. 21	kwartał	5	str. 1	15
do Francji	str. 108	kwartał	27	str. 10	10
do Włoch	str. 116	kwartał	29	str. 10	10
do Belgii i Anglii	str. 80	kwartał	20	str. 7	7

Numer pojedynczy kosztuje 10 centów.

— Berlińskie dzienniki donoszą, że w d. 28 marca uszli z więzienia berlińskiego Hausvogtei pp. Zygmunt Działowski, de Huntley-Gordon, Jaworski i Lipowski, trzymani tam pod śledztwem.

(mbc.malopolska.pl)

STASZYC

TYGODNIK OBRAZKOWY

Wła oświaty i rozrywki, oraz mający na celu zachęć do zamiatowania oszczędności i pra

W. Za te czynności został uwięziony i osadzony w berlińskim więzieniu. Tu zajaśniała jego piękna dusza w całej pełni. Znajdowało się tam dwóch Polaków z zaboru rosyjskiego, którym groziło wydanie rządowi rosyjskiemu. Śmierć lub najmniej Sybir były losem tych nieszczęśliwych, gdyby ich Moskale w ręce dostali. Ulitował się nad ich położeniem zacy młodzienc i ułatwił im ucieczkę, spólnie z nimi więzienie opuściwszy. Narzął się za to na dotkliwą karę, dopiął jednakże celu i uratował zagrożonych rodaków. Później zerwał się sam dobrowolnie do więzienia.

(wbc.poznan.pl)

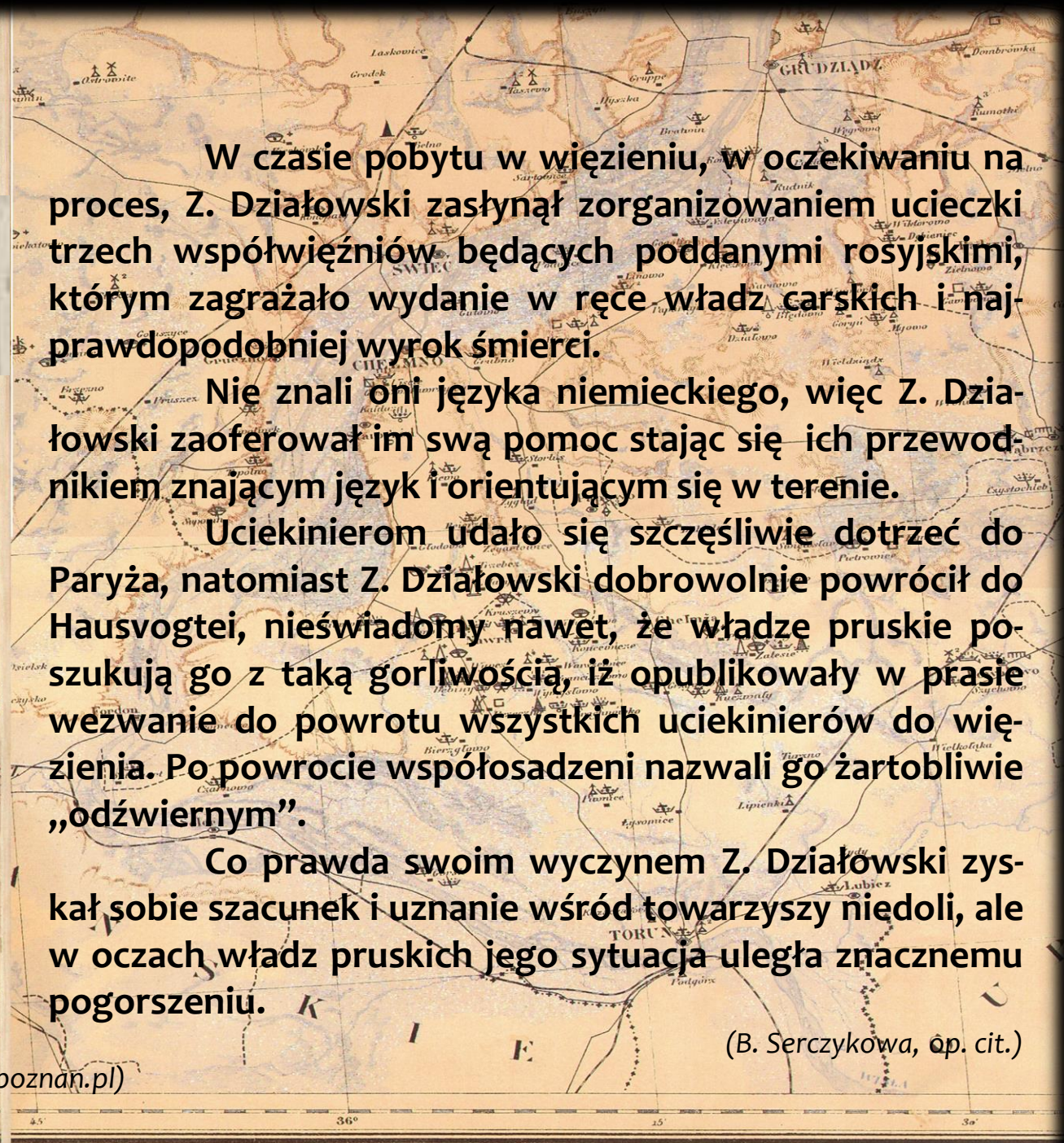
W czasie pobytu w więzieniu, w oczekiwaniu na proces, Z. Działowski zastąpił zorganizowaniem ucieczki trzech współwięźniów będących poddanymi rosyjskimi, którym zagrażało wydanie w ręce władz carskich i najprawdopodobniej wyrok śmierci.

Nie znali oni języka niemieckiego, więc Z. Działowski zaoferował im swą pomoc stając się ich przewodnikiem znającym język i orientującym się w terenie.

Uciekinierom udało się szczęśliwie dotrzeć do Paryża, natomiast Z. Działowski dobrowolnie powrócił do Hausvogtei, nieświadomy nawet, że władze pruskie poszukują go z taką gorliwością, iż opublikowały w prasie wezwanie do powrotu wszystkich uciekinierów do więzienia. Po powrocie współosadzeni nazwali go żartobliwie „odźwiernym”.

Co prawda swoim wyczynem Z. Działowski zyskał sobie szacunek i uznanie wśród towarzyszy niedoli, ale w oczach władz pruskich jego sytuacja uległa znacznemu pogorszeniu.

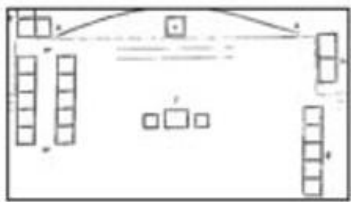
(B. Serczykowa, op. cit.)

Budynek Kammergericht w Berlinie. (alamy.com)

Sala sądowa; Zygmunta Działowskiego osadzono pod nr 124.

21	20	19	18	17	16	15	14
42	41	40	37	34	33	32	31
60	59	58	57	56	55	53	52
77	76	75	74	73	72	71	70
96	95	94	93	90	89	88	87
113	112	111	110	109	108	107	106
130	129	128	127	126	125	124	123
140	139	138	137	135	134	132	131

Usadzenie oskarżonych podczas procesu berlińskiego. (pluznickiehistorie.pl)

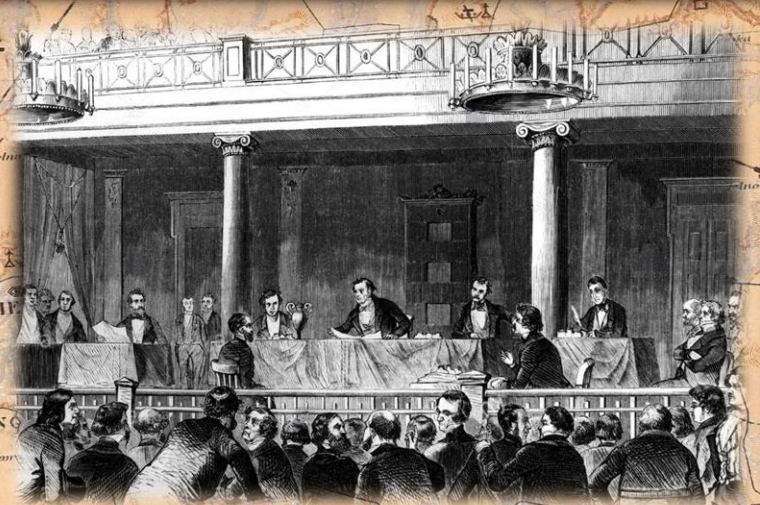
Proces berliński przeciwko „Janowi Działowskiemu i współnikom” rozpoczął się 7 VII 1864 r. i trwał prawie sześć miesięcy.

Rozprawa przeciwko Z. Działowskiemu, oskarżonemu o największe przestępstwo polityczne – zdradę stanu rozpoczęła się 26 X 1864 r.

Obżalowany Z. Działowski bronił się inteligentnie. Zaprzeczał niewygodnym faktom, podważał oskarżenia, dowodził, że policja i władze pruskie źle interpretują pewne obciążające go fakty i listy. Jako dowód swej niewinności podawał fakt dobrowolnego powrotu do więzienia.

Sąd po naradzie zwolnił Z. Działowskiego zobowiązując go do stawienia się 2 XI na zakończeniu procesu. W dniu 23 XII 1864 roku sąd berliński odczytał wyrok – dla Z. Działowskiego był on uniewinniający.

(B. Serczykowa, op cit.)

Sala sądu w Lipsku. (alamy.com)

Proces berliński był szeroko relacjonowany przez polską prasę we wszystkich zaborach. Chemiński „Nadwiślanin” wysłał do Berlina własnego korespondenta, który zdawał obszernie relacje z każdego posiedzenia sądu. Podobne materiały publikował też „Dziennik Poznański”, „Gazeta Warszawska”, krakowski „Czas” i emigracyjna „Ojczyzna” ukazująca się w Lipsku, a potem w Szwajcarii (Bendikon pod Zurychem).

W 1866 r., po śmierci ojca, Z. Działowski objął rodzinny majątek. Współcześni określali go jako „opiekuna i ojca ubogich”. Umiał zjednać sobie zaufanie i sympatię wśród ludu.

Jako człowiek wykształcony i doświadczony porażką powstania styczniowego postanowił realizować cele narodowe poprzez konkretną pracę, obejmującą zarówno nowoczesną gospodarkę rolną, jak i życie kulturalne i intelektualne.

W 1872 r. wstępuje do Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, a w roku 1874 zaangażował się w przygotowanie wystawy rolniczo-przemysłowej w Toruniu. Był jednym z hojniejszych mecenasów i za własne pieniądze urządził pawilon, w którym prezentował historię myślistwa z własną kolekcją broni.

„Gazeta Toruńska” donosiła – Zaimprovizowany pawilon wystawowy p. Z. Działowskiego, zbudowany w ośmiogran, a mieszczący w sobie historię myślistwa, okazale i z wykwintnym smakiem urządzony – okazał się najwspanialszą wystawą ozdobą.”

B. Serczykova, op. cit.)

Wystawa rolnicza w Toruniu, w dniu 2 Czerwca r. b.

(2747)

Okładka „Czasopisma Ilustrowanego Tygodniowego Kłosy nr. 470 z 20 VI 1874 r.

(fbc.pianier.net.pl)

W 1874 r. w Kijowie odbył się III Słowiański Kongres Archeologiczny. Z. Działowski został wysłany jako przedstawiciel PTPN i sam sfinansował wyjazd. Został zobligowany do wygłoszenia referatu w języku polskim, na co musiał zdobyć specjalne zezwolenie.

Drugim ważnym wydarzeniem na Zjeździe była polemika Z. Działowskiego z Jakubem Hołowackim, delegatem z Wilna, byłym prof. uniwersytetu lwowskiego, który w swoim referacie wystąpił przeciw temu, co poznański delegat mówił o Polsce i jej historii. Spotkało się to ze zdecydowanym sprzeciwem Z. Działowskiego, który zwrócił się do Aleksieja S. Uwarowa – przewodniczącego Zjazdu z żądaniem przeprosin. Zabiegi Z. Działowskiego były skuteczne – J. Hołowackiego usunięto ze zjazdu.

Gdy jednak wbrew tym hataśliwym głosom przywykłych do dyktatury przywódców, tak poważne ciało, jak poznańskie Towarzystwo przyjaciół nauk, nie wahało się wyprawić do Kijowa swego przedstawiciela w osobie p. Zygmunta Działowskiego, z kilku stron naraz dano hasło do rzużenia kamieniem tak na niego samego, jak na tych, co jego zapatrywanie dzielili. Co większa, znalazł się nawet wieszcz domorosły, pomny zasady, iż poetom jego kroju godzi się korzystać z prądów chwili i schlebiać koteryjnym namiętnościom — znalazł się, mówię, i w szatę bogów oblókł patetyczne wykrzyki i ekskomunikę, jakich się już naczytaliśmy do przesyty w wstępnych artykułach, pisanych prozą. Oto drobny wyjątek z tego arcydziela sztuki rymotwórczej, godnego zaprawdę, by go przekazać późnej potomności:

Ruch Literacki, t. I i II (1874-1875), Lwów 1875 r.
(mbc.malopolska.pl)

DZIENNIK POZNAŃSKI.

W Redakcyi odpowiedzialny Stanisław Borsowski w Poznaniu.
Wydawca: Księgarnia i Biuro Redakcyi przy placu Wilejskim pod nr. 10.
Dziennik Poznański zawiera: wiadomości publiczne i dla prywatne.
Cena ogłoszeń (licząc od pierwszego dnia) w drukarni: za 1 lin. 1 gr., za 2 lin. 2 gr., za 3 lin. 3 gr., za 4 lin. 4 gr., za 5 lin. 5 gr., za 6 lin. 6 gr., za 7 lin. 7 gr., za 8 lin. 8 gr., za 9 lin. 9 gr., za 10 lin. 10 gr., za 11 lin. 11 gr., za 12 lin. 12 gr., za 13 lin. 13 gr., za 14 lin. 14 gr., za 15 lin. 15 gr., za 16 lin. 16 gr., za 17 lin. 17 gr., za 18 lin. 18 gr., za 19 lin. 19 gr., za 20 lin. 20 gr., za 21 lin. 21 gr., za 22 lin. 22 gr., za 23 lin. 23 gr., za 24 lin. 24 gr., za 25 lin. 25 gr., za 26 lin. 26 gr., za 27 lin. 27 gr., za 28 lin. 28 gr., za 29 lin. 29 gr., za 30 lin. 30 gr., za 31 lin. 31 gr., za 32 lin. 32 gr., za 33 lin. 33 gr., za 34 lin. 34 gr., za 35 lin. 35 gr., za 36 lin. 36 gr., za 37 lin. 37 gr., za 38 lin. 38 gr., za 39 lin. 39 gr., za 40 lin. 40 gr., za 41 lin. 41 gr., za 42 lin. 42 gr., za 43 lin. 43 gr., za 44 lin. 44 gr., za 45 lin. 45 gr., za 46 lin. 46 gr., za 47 lin. 47 gr., za 48 lin. 48 gr., za 49 lin. 49 gr., za 50 lin. 50 gr., za 51 lin. 51 gr., za 52 lin. 52 gr., za 53 lin. 53 gr., za 54 lin. 54 gr., za 55 lin. 55 gr., za 56 lin. 56 gr., za 57 lin. 57 gr., za 58 lin. 58 gr., za 59 lin. 59 gr., za 60 lin. 60 gr., za 61 lin. 61 gr., za 62 lin. 62 gr., za 63 lin. 63 gr., za 64 lin. 64 gr., za 65 lin. 65 gr., za 66 lin. 66 gr., za 67 lin. 67 gr., za 68 lin. 68 gr., za 69 lin. 69 gr., za 70 lin. 70 gr., za 71 lin. 71 gr., za 72 lin. 72 gr., za 73 lin. 73 gr., za 74 lin. 74 gr., za 75 lin. 75 gr., za 76 lin. 76 gr., za 77 lin. 77 gr., za 78 lin. 78 gr., za 79 lin. 79 gr., za 80 lin. 80 gr., za 81 lin. 81 gr., za 82 lin. 82 gr., za 83 lin. 83 gr., za 84 lin. 84 gr., za 85 lin. 85 gr., za 86 lin. 86 gr., za 87 lin. 87 gr., za 88 lin. 88 gr., za 89 lin. 89 gr., za 90 lin. 90 gr., za 91 lin. 91 gr., za 92 lin. 92 gr., za 93 lin. 93 gr., za 94 lin. 94 gr., za 95 lin. 95 gr., za 96 lin. 96 gr., za 97 lin. 97 gr., za 98 lin. 98 gr., za 99 lin. 99 gr., za 100 lin. 100 gr., za 101 lin. 101 gr., za 102 lin. 102 gr., za 103 lin. 103 gr., za 104 lin. 104 gr., za 105 lin. 105 gr., za 106 lin. 106 gr., za 107 lin. 107 gr., za 108 lin. 108 gr., za 109 lin. 109 gr., za 110 lin. 110 gr., za 111 lin. 111 gr., za 112 lin. 112 gr., za 113 lin. 113 gr., za 114 lin. 114 gr., za 115 lin. 115 gr., za 116 lin. 116 gr., za 117 lin. 117 gr., za 118 lin. 118 gr., za 119 lin. 119 gr., za 120 lin. 120 gr., za 121 lin. 121 gr., za 122 lin. 122 gr., za 123 lin. 123 gr., za 124 lin. 124 gr., za 125 lin. 125 gr., za 126 lin. 126 gr., za 127 lin. 127 gr., za 128 lin. 128 gr., za 129 lin. 129 gr., za 130 lin. 130 gr., za 131 lin. 131 gr., za 132 lin. 132 gr., za 133 lin. 133 gr., za 134 lin. 134 gr., za 135 lin. 135 gr., za 136 lin. 136 gr., za 137 lin. 137 gr., za 138 lin. 138 gr., za 139 lin. 139 gr., za 140 lin. 140 gr., za 141 lin. 141 gr., za 142 lin. 142 gr., za 143 lin. 143 gr., za 144 lin. 144 gr., za 145 lin. 145 gr., za 146 lin. 146 gr., za 147 lin. 147 gr., za 148 lin. 148 gr., za 149 lin. 149 gr., za 150 lin. 150 gr., za 151 lin. 151 gr., za 152 lin. 152 gr., za 153 lin. 153 gr., za 154 lin. 154 gr., za 155 lin. 155 gr., za 156 lin. 156 gr., za 157 lin. 157 gr., za 158 lin. 158 gr., za 159 lin. 159 gr., za 160 lin. 160 gr., za 161 lin. 161 gr., za 162 lin. 162 gr., za 163 lin. 163 gr., za 164 lin. 164 gr., za 165 lin. 165 gr., za 166 lin. 166 gr., za 167 lin. 167 gr., za 168 lin. 168 gr., za 169 lin. 169 gr., za 170 lin. 170 gr., za 171 lin. 171 gr., za 172 lin. 172 gr., za 173 lin. 173 gr., za 174 lin. 174 gr., za 175 lin. 175 gr., za 176 lin. 176 gr., za 177 lin. 177 gr., za 178 lin. 178 gr., za 179 lin. 179 gr., za 180 lin. 180 gr., za 181 lin. 181 gr., za 182 lin. 182 gr., za 183 lin. 183 gr., za 184 lin. 184 gr., za 185 lin. 185 gr., za 186 lin. 186 gr., za 187 lin. 187 gr., za 188 lin. 188 gr., za 189 lin. 189 gr., za 190 lin. 190 gr., za 191 lin. 191 gr., za 192 lin. 192 gr., za 193 lin. 193 gr., za 194 lin. 194 gr., za 195 lin. 195 gr., za 196 lin. 196 gr., za 197 lin. 197 gr., za 198 lin. 198 gr., za 199 lin. 199 gr., za 200 lin. 200 gr., za 201 lin. 201 gr., za 202 lin. 202 gr., za 203 lin. 203 gr., za 204 lin. 204 gr., za 205 lin. 205 gr., za 206 lin. 206 gr., za 207 lin. 207 gr., za 208 lin. 208 gr., za 209 lin. 209 gr., za 210 lin. 210 gr., za 211 lin. 211 gr., za 212 lin. 212 gr., za 213 lin. 213 gr., za 214 lin. 214 gr., za 215 lin. 215 gr., za 216 lin. 216 gr., za 217 lin. 217 gr., za 218 lin. 218 gr., za 219 lin. 219 gr., za 220 lin. 220 gr., za 221 lin. 221 gr., za 222 lin. 222 gr., za 223 lin. 223 gr., za 224 lin. 224 gr., za 225 lin. 225 gr., za 226 lin. 226 gr., za 227 lin. 227 gr., za 228 lin. 228 gr., za 229 lin. 229 gr., za 230 lin. 230 gr., za 231 lin. 231 gr., za 232 lin. 232 gr., za 233 lin. 233 gr., za 234 lin. 234 gr., za 235 lin. 235 gr., za 236 lin. 236 gr., za 237 lin. 237 gr., za 238 lin. 238 gr., za 239 lin. 239 gr., za 240 lin. 240 gr., za 241 lin. 241 gr., za 242 lin. 242 gr., za 243 lin. 243 gr., za 244 lin. 244 gr., za 245 lin. 245 gr., za 246 lin. 246 gr., za 247 lin. 247 gr., za 248 lin. 248 gr., za 249 lin. 249 gr., za 250 lin. 250 gr., za 251 lin. 251 gr., za 252 lin. 252 gr., za 253 lin. 253 gr., za 254 lin. 254 gr., za 255 lin. 255 gr., za 256 lin. 256 gr., za 257 lin. 257 gr., za 258 lin. 258 gr., za 259 lin. 259 gr., za 260 lin. 260 gr., za 261 lin. 261 gr., za 262 lin. 262 gr., za 263 lin. 263 gr., za 264 lin. 264 gr., za 265 lin. 265 gr., za 266 lin. 266 gr., za 267 lin. 267 gr., za 268 lin. 268 gr., za 269 lin. 269 gr., za 270 lin. 270 gr., za 271 lin. 271 gr., za 272 lin. 272 gr., za 273 lin. 273 gr., za 274 lin. 274 gr., za 275 lin. 275 gr., za 276 lin. 276 gr., za 277 lin. 277 gr., za 278 lin. 278 gr., za 279 lin. 279 gr., za 280 lin. 280 gr., za 281 lin. 281 gr., za 282 lin. 282 gr., za 283 lin. 283 gr., za 284 lin. 284 gr., za 285 lin. 285 gr., za 286 lin. 286 gr., za 287 lin. 287 gr., za 288 lin. 288 gr., za 289 lin. 289 gr., za 290 lin. 290 gr., za 291 lin. 291 gr., za 292 lin. 292 gr., za 293 lin. 293 gr., za 294 lin. 294 gr., za 295 lin. 295 gr., za 296 lin. 296 gr., za 297 lin. 297 gr., za 298 lin. 298 gr., za 299 lin. 299 gr., za 300 lin. 300 gr., za 301 lin. 301 gr., za 302 lin. 302 gr., za 303 lin. 303 gr., za 304 lin. 304 gr., za 305 lin. 305 gr., za 306 lin. 306 gr., za 307 lin. 307 gr., za 308 lin. 308 gr., za 309 lin. 309 gr., za 310 lin. 310 gr., za 311 lin. 311 gr., za 312 lin. 312 gr., za 313 lin. 313 gr., za 314 lin. 314 gr., za 315 lin. 315 gr., za 316 lin. 316 gr., za 317 lin. 317 gr., za 318 lin. 318 gr., za 319 lin. 319 gr., za 320 lin. 320 gr., za 321 lin. 321 gr., za 322 lin. 322 gr., za 323 lin. 323 gr., za 324 lin. 324 gr., za 325 lin. 325 gr., za 326 lin. 326 gr., za 327 lin. 327 gr., za 328 lin. 328 gr., za 329 lin. 329 gr., za 330 lin. 330 gr., za 331 lin. 331 gr., za 332 lin. 332 gr., za 333 lin. 333 gr., za 334 lin. 334 gr., za 335 lin. 335 gr., za 336 lin. 336 gr., za 337 lin. 337 gr., za 338 lin. 338 gr., za 339 lin. 339 gr., za 340 lin. 340 gr., za 341 lin. 341 gr., za 342 lin. 342 gr., za 343 lin. 343 gr., za 344 lin. 344 gr., za 345 lin. 345 gr., za 346 lin. 346 gr., za 347 lin. 347 gr., za 348 lin. 348 gr., za 349 lin. 349 gr., za 350 lin. 350 gr., za 351 lin. 351 gr., za 352 lin. 352 gr., za 353 lin. 353 gr., za 354 lin. 354 gr., za 355 lin. 355 gr., za 356 lin. 356 gr., za 357 lin. 357 gr., za 358 lin. 358 gr., za 359 lin. 359 gr., za 360 lin. 360 gr., za 361 lin. 361 gr., za 362 lin. 362 gr., za 363 lin. 363 gr., za 364 lin. 364 gr., za 365 lin. 365 gr., za 366 lin. 366 gr., za 367 lin. 367 gr., za 368 lin. 368 gr., za 369 lin. 369 gr., za 370 lin. 370 gr., za 371 lin. 371 gr., za 372 lin. 372 gr., za 373 lin. 373 gr., za 374 lin. 374 gr., za 375 lin. 375 gr., za 376 lin. 376 gr., za 377 lin. 377 gr., za 378 lin. 378 gr., za 379 lin. 379 gr., za 380 lin. 380 gr., za 381 lin. 381 gr., za 382 lin. 382 gr., za 383 lin. 383 gr., za 384 lin. 384 gr., za 385 lin. 385 gr., za 386 lin. 386 gr., za 387 lin. 387 gr., za 388 lin. 388 gr., za 389 lin. 389 gr., za 390 lin. 390 gr., za 391 lin. 391 gr., za 392 lin. 392 gr., za 393 lin. 393 gr., za 394 lin. 394 gr., za 395 lin. 395 gr., za 396 lin. 396 gr., za 397 lin. 397 gr., za 398 lin. 398 gr., za 399 lin. 399 gr., za 400 lin. 400 gr., za 401 lin. 401 gr., za 402 lin. 402 gr., za 403 lin. 403 gr., za 404 lin. 404 gr., za 405 lin. 405 gr., za 406 lin. 406 gr., za 407 lin. 407 gr., za 408 lin. 408 gr., za 409 lin. 409 gr., za 410 lin. 410 gr., za 411 lin. 411 gr., za 412 lin. 412 gr., za 413 lin. 413 gr., za 414 lin. 414 gr., za 415 lin. 415 gr., za 416 lin. 416 gr., za 417 lin. 417 gr., za 418 lin. 418 gr., za 419 lin. 419 gr., za 420 lin. 420 gr., za 421 lin. 421 gr., za 422 lin. 422 gr., za 423 lin. 423 gr., za 424 lin. 424 gr., za 425 lin. 425 gr., za 426 lin. 426 gr., za 427 lin. 427 gr., za 428 lin. 428 gr., za 429 lin. 429 gr., za 430 lin. 430 gr., za 431 lin. 431 gr., za 432 lin. 432 gr., za 433 lin. 433 gr., za 434 lin. 434 gr., za 435 lin. 435 gr., za 436 lin. 436 gr., za 437 lin. 437 gr., za 438 lin. 438 gr., za 439 lin. 439 gr., za 440 lin. 440 gr., za 441 lin. 441 gr., za 442 lin. 442 gr., za 443 lin. 443 gr., za 444 lin. 444 gr., za 445 lin. 445 gr., za 446 lin. 446 gr., za 447 lin. 447 gr., za 448 lin. 448 gr., za 449 lin. 449 gr., za 450 lin. 450 gr., za 451 lin. 451 gr., za 452 lin. 452 gr., za 453 lin. 453 gr., za 454 lin. 454 gr., za 455 lin. 455 gr., za 456 lin. 456 gr., za 457 lin. 457 gr., za 458 lin. 458 gr., za 459 lin. 459 gr., za 460 lin. 460 gr., za 461 lin. 461 gr., za 462 lin. 462 gr., za 463 lin. 463 gr., za 464 lin. 464 gr., za 465 lin. 465 gr., za 466 lin. 466 gr., za 467 lin. 467 gr., za 468 lin. 468 gr., za 469 lin. 469 gr., za 470 lin. 470 gr., za 471 lin. 471 gr., za 472 lin. 472 gr., za 473 lin. 473 gr., za 474 lin. 474 gr., za 475 lin. 475 gr., za 476 lin. 476 gr., za 477 lin. 477 gr., za 478 lin. 478 gr., za 479 lin. 479 gr., za 480 lin. 480 gr., za 481 lin. 481 gr., za 482 lin. 482 gr., za 483 lin. 483 gr., za 484 lin. 484 gr., za 485 lin. 485 gr., za 486 lin. 486 gr., za 487 lin. 487 gr., za 488 lin. 488 gr., za 489 lin. 489 gr., za 490 lin. 490 gr., za 491 lin. 491 gr., za 492 lin. 492 gr., za 493 lin. 493 gr., za 494 lin. 494 gr., za 495 lin. 495 gr., za 496 lin. 496 gr., za 497 lin. 497 gr., za 498 lin. 498 gr., za 499 lin. 499 gr., za 500 lin. 500 gr., za 501 lin. 501 gr., za 502 lin. 502 gr., za 503 lin. 503 gr., za 504 lin. 504 gr., za 505 lin. 505 gr., za 506 lin. 506 gr., za 507 lin. 507 gr., za 508 lin. 508 gr., za 509 lin. 509 gr., za 510 lin. 510 gr., za 511 lin. 511 gr., za 512 lin. 512 gr., za 513 lin. 513 gr., za 514 lin. 514 gr., za 515 lin. 515 gr., za 516 lin. 516 gr., za 517 lin. 517 gr., za 518 lin. 518 gr., za 519 lin. 519 gr., za 520 lin. 520 gr., za 521 lin. 521 gr., za 522 lin. 522 gr., za 523 lin. 523 gr., za 524 lin. 524 gr., za 525 lin. 525 gr., za 526 lin. 526 gr., za 527 lin. 527 gr., za 528 lin. 528 gr., za 529 lin. 529 gr., za 530 lin. 530 gr., za 531 lin. 531 gr., za 532 lin. 532 gr., za 533 lin. 533 gr., za 534 lin. 534 gr., za 535 lin. 535 gr., za 536 lin. 536 gr., za 537 lin. 537 gr., za 538 lin. 538 gr., za 539 lin. 539 gr., za 540 lin. 540 gr., za 541 lin. 541 gr., za 542 lin. 542 gr., za 543 lin. 543 gr., za 544 lin. 544 gr., za 545 lin. 545 gr., za 546 lin. 546 gr., za 547 lin. 547 gr., za 548 lin. 548 gr., za 549 lin. 549 gr., za 550 lin. 550 gr., za 551 lin. 551 gr., za 552 lin. 552 gr., za 553 lin. 553 gr., za 554 lin. 554 gr., za 555 lin. 555 gr., za 556 lin. 556 gr., za 557 lin. 557 gr., za 558 lin. 558 gr., za 559 lin. 559 gr., za 560 lin. 560 gr., za 561 lin. 561 gr., za 562 lin. 562 gr., za 563 lin. 563 gr., za 564 lin. 564 gr., za 565 lin. 565 gr., za 566 lin. 566 gr., za 567 lin. 567 gr., za 568 lin. 568 gr., za 569 lin. 569 gr., za 570 lin. 570 gr., za 571 lin. 571 gr., za 572 lin. 572 gr., za 573 lin. 573 gr., za 574 lin. 574 gr., za 575 lin. 575 gr., za 576 lin. 576 gr., za 577 lin. 577 gr., za 578 lin. 578 gr., za 579 lin. 579 gr., za 580 lin. 580 gr., za 581 lin. 581 gr., za 582 lin. 582 gr., za 583 lin. 583 gr., za 584 lin. 584 gr., za 585 lin. 585 gr., za 586 lin. 586 gr., za 587 lin. 587 gr., za 588 lin. 588 gr., za 589 lin. 589 gr., za 590 lin. 590 gr., za 591 lin. 591 gr., za 592 lin. 592 gr., za 593 lin. 593 gr., za 594 lin. 594 gr., za 595 lin. 595 gr., za 596 lin. 596 gr., za 597 lin. 597 gr., za 598 lin. 598 gr., za 599 lin. 599 gr., za 600 lin. 600 gr., za 601 lin. 601 gr., za 602 lin. 602 gr., za 603 lin. 603 gr., za 604 lin. 604 gr., za 605 lin. 605 gr., za 606 lin. 606 gr., za 607 lin. 607 gr., za 608 lin. 608 gr., za 609 lin. 609 gr., za 610 lin. 610 gr., za 611 lin. 611 gr., za 612 lin. 612 gr., za 613 lin. 613 gr., za 614 lin. 614 gr., za 615 lin. 615 gr., za 616 lin. 616 gr., za 617 lin. 617 gr., za 618 lin. 618 gr., za 619 lin. 619 gr., za 620 lin. 620 gr., za 621 lin. 621 gr., za 622 lin. 622 gr., za 623 lin. 623 gr., za 624 lin. 624 gr., za 625 lin. 625 gr., za 626 lin. 626 gr., za 627 lin. 627 gr., za 628 lin. 628 gr., za 629 lin. 629 gr., za 630 lin. 630 gr., za 631 lin. 631 gr., za 632 lin. 632 gr., za 633 lin. 633 gr., za 634 lin. 634 gr., za 635 lin. 635 gr., za 636 lin. 636 gr., za 637 lin. 637 gr., za 638 lin. 638 gr., za 639 lin. 639 gr., za 640 lin. 640 gr., za 641 lin. 641 gr., za 642 lin. 642 gr., za 643 lin. 643 gr., za 644 lin. 644 gr., za 645 lin. 645 gr., za 646 lin. 646 gr., za 647 lin. 647 gr., za 648 lin. 648 gr., za 649 lin. 649 gr., za 650 lin. 650 gr., za 651 lin. 651 gr., za 652 lin. 652 gr., za 653 lin. 653 gr., za 654 lin. 654 gr., za 655 lin. 655 gr., za 656 lin. 656 gr., za 657 lin. 657 gr., za 658 lin. 658 gr., za 659 lin. 659 gr., za 660 lin. 660 gr., za 661 lin. 661 gr., za 662 lin. 662 gr., za 663 lin. 663 gr., za 664 lin. 664 gr., za 665 lin. 665 gr., za 666 lin. 666 gr., za 667 lin. 667 gr., za 668 lin. 668 gr., za 669 lin. 669 gr., za 670 lin. 670 gr., za 671 lin. 671 gr., za 672 lin. 672 gr., za 673 lin. 673 gr., za 674 lin. 674 gr., za 675 lin. 675 gr., za 676 lin. 676 gr., za 677 lin. 677 gr., za 678 lin. 678 gr., za 679 lin. 679 gr., za 680 lin. 680 gr., za 681 lin. 681 gr., za 682 lin. 682 gr., za 683 lin. 683 gr., za 684 lin. 684 gr., za 685 lin. 685 gr., za 686 lin. 686 gr., za 687 lin. 687 gr., za 688 lin. 688 gr., za 689 lin. 689 gr., za 690 lin. 690 gr., za 691 lin. 691 gr., za 692 lin. 692 gr., za 693 lin. 693 gr., za 694 lin. 694 gr., za 695 lin. 695 gr., za 696 lin. 696 gr., za 697 lin. 697 gr., za 698 lin. 698 gr., za 699 lin. 699 gr., za 700 lin. 700 gr., za 701 lin. 701 gr., za 702 lin. 702 gr., za 703 lin. 703 gr., za 704 lin. 704 gr., za 705 lin. 705 gr., za 706 lin. 706 gr., za 707 lin. 707 gr., za 708 lin. 708 gr., za 709 lin. 709 gr., za 710 lin. 710 gr., za 711 lin. 711 gr., za 712 lin. 712 gr., za 713 lin. 713 gr., za 714 lin. 714 gr., za 715 lin. 715 gr., za 716 lin. 716 gr., za 717 lin. 717 gr., za 718 lin. 718 gr., za 719 lin. 719 gr., za 720 lin. 720 gr., za 721 lin. 721 gr., za 722 lin. 722 gr., za 723 lin. 723 gr., za 724 lin. 724 gr., za 725 lin. 725 gr., za 726 lin. 726 gr., za 727 lin. 727 gr., za 728 lin. 728 gr., za 729 lin. 729 gr., za 730 lin. 730 gr., za 731 lin. 731 gr., za 732 lin. 732 gr., za 733 lin. 733 gr., za 734 lin. 734 gr., za 735 lin. 735 gr., za 736 lin. 736 gr., za 737 lin. 737 gr., za 738 lin. 738 gr., za 739 lin. 739 gr., za 740 lin. 740 gr., za 741 lin. 741 gr., za 742 lin. 742 gr., za 743 lin. 743 gr., za 744 lin. 744 gr., za 745 lin. 745 gr., za 746 lin. 746 gr., za 747 lin. 747 gr., za 748 lin. 748 gr., za 749 lin. 749 gr., za 750 lin. 750 gr., za 751 lin. 751 gr., za 752 lin. 752 gr., za 753 lin. 753 gr., za 754 lin. 754 gr., za 755 lin. 755 gr., za 756 lin. 756 gr., za 757 lin. 757 gr., za 758 lin. 758 gr., za 759 lin. 759 gr., za 760 lin. 760 gr., za 761 lin. 761 gr., za 762 lin. 762 gr., za 763 lin. 763 gr., za 764 lin. 764 gr., za 765 lin. 765 gr., za 766 lin. 766 gr., za 767 lin. 767 gr., za 768 lin. 768 gr., za 769 lin. 769 gr., za 770 lin. 770 gr., za 771 lin. 771 gr., za 772 lin. 772 gr., za 773 lin. 773 gr., za 774 lin. 774 gr., za 775 lin. 775 gr., za 776 lin. 776 gr., za 777 lin. 777 gr., za 778 lin. 778 gr., za 779 lin. 779 gr., za 780 lin. 780 gr., za 781 lin. 781 gr., za 782 lin. 782 gr., za 783 lin. 783 gr., za 784 lin. 784 gr., za 785 lin. 785 gr., za 786 lin. 786 gr., za 787 lin. 787 gr., za 788 lin. 788 gr., za 789 lin. 789 gr., za 790 lin. 790 gr., za 791 lin. 791 gr., za 792 lin. 792 gr., za 793 lin. 793 gr., za 794 lin. 794 gr., za 795 lin. 795 gr., za 796 lin. 796 gr., za 797 lin. 797 gr., za 798 lin. 798 gr., za 799 lin. 799 gr., za 800 lin. 800 gr., za 801 lin. 801 gr., za 802 lin. 802 gr., za 803 lin. 803 gr., za 804 lin. 804 gr., za 805 lin. 805 gr., za 806 lin. 806 gr., za 807 lin. 807 gr., za 808 lin. 808 gr., za 809 lin. 809 gr., za 810 lin. 810 gr., za 811 lin. 811 gr., za 812 lin. 812 gr., za 813 lin. 813 gr., za 814 lin. 814 gr., za 815 lin. 815 gr., za 816 lin. 816 gr., za 817 lin. 817 gr., za 818 lin. 818 gr., za 819 lin. 819 gr., za 820 lin. 820 gr., za 821 lin. 821 gr., za 822 lin. 822 gr., za 823 lin. 823 gr., za 824 lin. 824 gr., za 825 lin. 825 gr., za 826 lin. 826 gr., za 827 lin. 827 gr., za 828 lin. 828 gr., za 829 lin. 829 gr., za 830 lin. 830 gr., za 831 lin. 831 gr., za 832 lin. 832 gr., za 833 lin. 833 gr., za 834 lin. 834 gr., za 835 lin. 835 gr., za 836 lin. 836 gr., za 837 lin. 837 gr., za 838 lin. 838 gr., za 839 lin. 839 gr., za 840 lin. 840 gr., za 841 lin. 841 gr., za 842 lin. 842 gr., za 843 lin. 843 gr., za 844 lin. 844 gr., za 845 lin. 845 gr., za 846 lin. 846 gr., za 847 lin. 847 gr., za 848 lin. 848 gr., za 849 lin. 849 gr., za 850 lin. 850 gr., za 851 lin. 851 gr., za 852 lin. 852 gr., za 853 lin. 853 gr., za 854 lin. 854 gr., za 855 lin. 855 gr., za 856 lin. 856 gr., za 857 lin. 857 gr., za 858 lin. 858 gr., za 859 lin. 859 gr., za 860 lin. 860 gr., za 861 lin. 861 gr., za 862 lin. 862 gr., za 863 lin. 863 gr., za 864 lin. 864 gr., za 865 lin. 865 gr., za 866 lin. 866 gr., za 867 lin. 867 gr., za 868 lin. 868 gr., za 869 lin. 869 gr., za 870 lin. 870 gr., za 871 lin. 871 gr., za 872 lin. 872 gr., za 873 lin. 873 gr., za 874 lin. 874 gr., za 875 lin. 875 gr., za 876 lin. 876 gr., za 877 lin. 877 gr., za 878 lin. 878 gr., za 879 lin. 879 gr., za 880 lin. 880 gr., za 881 lin. 881 gr., za 882 lin. 882 gr., za 883 lin. 883 gr., za 884 lin. 884 gr., za 885 lin. 885 gr., za 886 lin. 886 gr., za 887 lin. 887 gr., za 888 lin. 888 gr., za 889 lin. 889 gr., za 890 lin. 890 gr., za 891 lin. 891 gr., za 892 lin. 892 gr., za 893 lin. 893 gr., za 894 lin. 894 gr., za 895 lin. 895 gr., za 896 lin. 896 gr., za 897 lin. 897 gr., za 898 lin. 898 gr., za 899 lin. 899 gr., za 900 lin. 900

W latach 1871-73 zbiorami Z. Działowskiego, a głównie jego bibliotekami w Wałyczu (ok. 2000 tomów) i Mgowie (księgozbiór religijny, ze „znakomitym zbiorem Biblii”), opiekował się Wojciech Kętrzyński (do 1861 r. Albert von Winkler), historyk, etnograf, polityk, publicysta oraz poeta. W 1864 r. sądzony w Berlinie w procesie 135 Polaków wraz z Z. Działowskim. Został skazany na rok więzienia w twierdzy kłodzkiej (1865-66). W grudniu 1866 roku doktoryzował się na Uniwersytecie Albrechta w Królewcu. W latach 1868-70 był bibliotekarzem biblioteki kórnickiej Jana Kantego Działyńskiego.

W roku 1873 zaczął pracę w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Lwowie. Najpierw został kustoszem (1874 r.), a od 1876 roku, aż do śmierci był dyrektorem Ossolineum.

Miejsce W. Kętrzyńskiego przy Z. Działowskim zajął Godfryd Ossowski. Panowie spotkali się na III Słowiańskim Kongresie Archeologicznym w Kijowie.

G. Ossowski przybył do Mgowia na zaproszenie Z. Działowskiego jesienią 1874 roku.

B. Serczykova, op. cit; pl.wikipedia.org

Wojciech Kętrzyński (1838-1918).
Fotografia 1881 r.

(pl.wikipedia.ogr)

**... średniego wzrostu, żywy blondyn, lubiący wesołą kawalerską kompanię i większe zebra-
nia, na których radby błyszczeć i wyróżniać
się, ruchliwy i pełen życia, dbały o swą po-
wierzchność i wygodę, istny epikurejczyk,
starannie ubrany, ambitny i próżny, co nie-
przyjemnie raziło tych wszystkich, którzy się
po raz pierwszy z nim stykali, przyjacielski i
zbyt ekspansywny...**

(Talko-Hryniewicz Julian, Z moich wspomnień o dawnych
archeologach, Wiadomości Archeologiczne, t. 8, s. 176-190.)

Godfryd Ossowski (1835-1897)

Godfryd Ossowski urodził się 8 XI 1835 r., w Żytomierzu, na Ukrainie. Jego ojciec Józef posiadał niewielki majątek. Po ukończeniu gimnazjum podjął studia na Uniwersytecie Kijowskim, jednak szybko naraził się jego władzom i został zmuszony do opuszczenia uczelni.

(S. Kalembka, Godfryd Ossowski. U źródeł nowoczesnej archeologii. Katalog wystawy, Muzeum Okręgowe w Toruniu, Toruń 2008.)

Panorama Żytomierza 1861 – drzeworyt.

(allegro.pl)

Imperatorski Uniwersytet Kijowski im. Św. Włodzimierza 1837-42.

(pl.wikipedia.org)

W 1855 r. z powodu braku środków na utrzymanie, wstąpił do armii rosyjskiej i brał udział w Wojnie Krymskiej. W 1859 r. awansował do stopnia podporucznika. W tym samym roku ożenił się z Rosjanką – Lubow Andriejewną Bogojawieńską. Miał z nią syna Antoniego. Małżeństwo dość szybko rozpadło się. W roku 1862 wziął urlop z armii, a następnie definitywnie zakończył karierę wojskową.

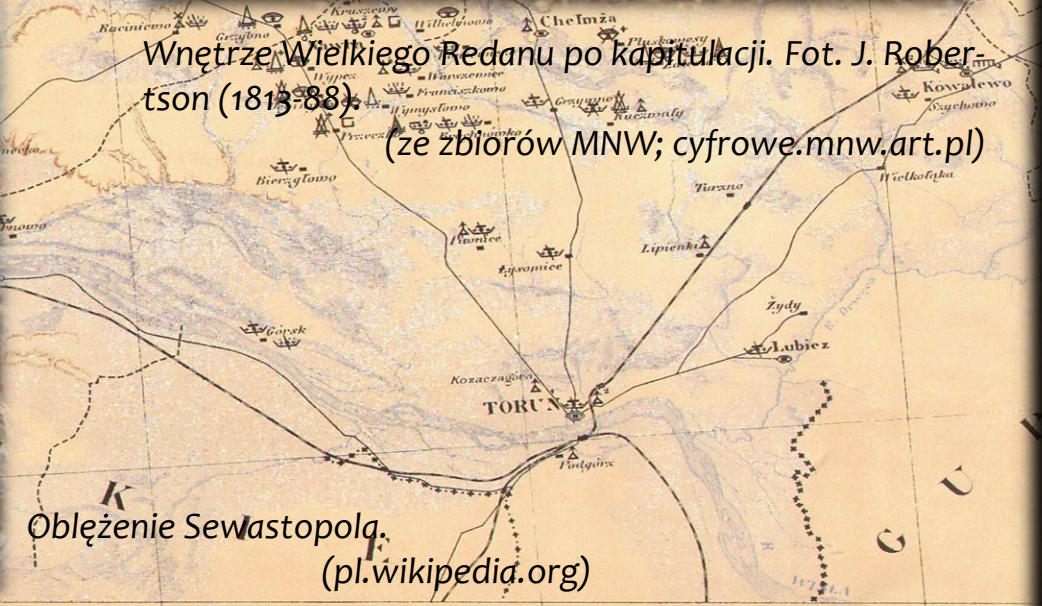
(S. Kalembka, op. cit.)

Wnętrze Wielkiego Redanu po kapitulacji. Fot. J. Robertson (1855-88).
(ze zbiorów MNW; cyfrowe.mnw.art.pl)

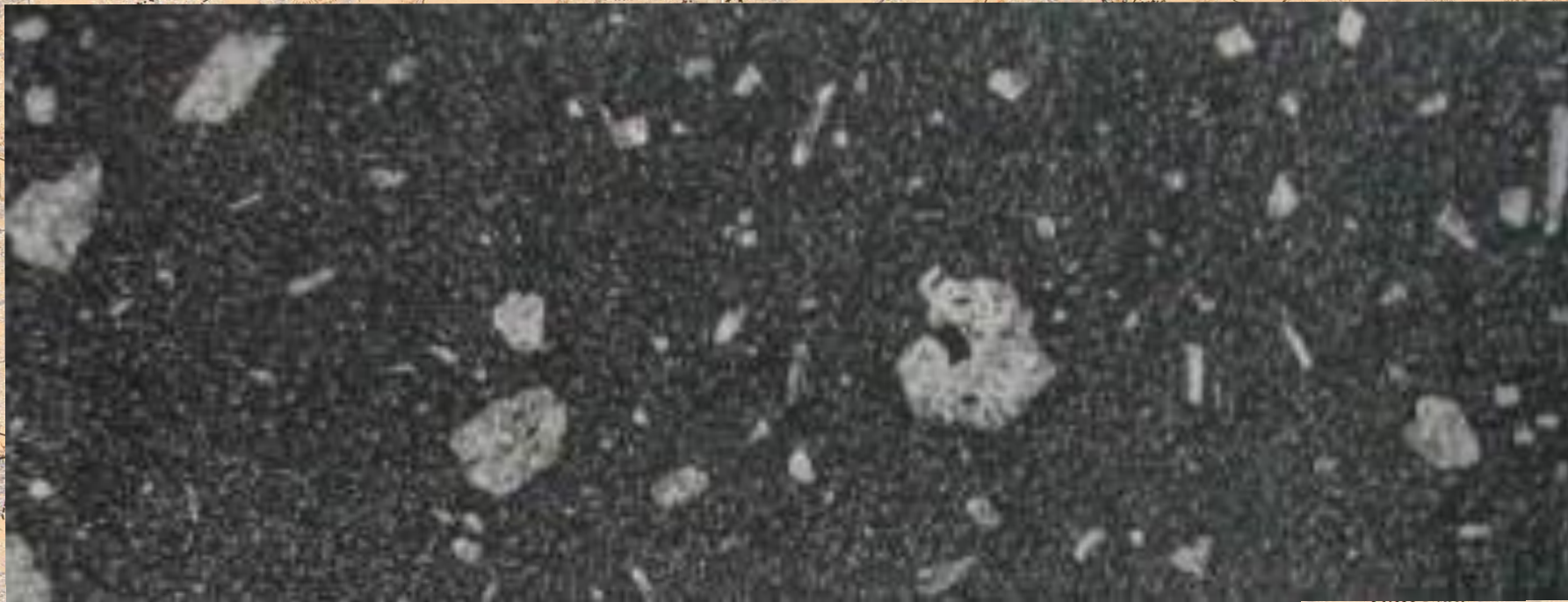
K
Oblężenie Sewastopola.
(pl.wikipedia.org)

W latach 1862-1872 pracował w Wołyńskim Komitecie Statystycznym w Żytomierzu. W tym czasie poświęcił się badaniom geologicznym Wołynia, które często prowadził za własne pieniądze. Wyniki swoich prac publikował w czasopismach rosyjskich i polskich. Odkrył nową skałę i nazwał ją „wołynitem”.

Zarówno w zakresie geologii oraz archeologii i paleontologii G. Ossowski był samoukiem i wiele zawdzięczał Anastazemu Rogowiczowi – profesorowi kijowskiemu.

(S. Kalembka, op. cit.)

Powierzchnia wołynitu po jej wypolerowaniu.

(Rozprawy i sprawozdania Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Akademii Umiejętności w Krakowie, t. 15, tab. VIII, Kraków 1887.)

W 1870 r. G. Ossowski odbył podróż, w czasie której zwiedził Galicję i Wielkie Księstwo Poznańskie. W trakcie tego objazdu żywo zainteresowały go polskie badania archeologiczne.

Po powrocie do Żytomierza G. Ossowski próbował swoich sił jako literat i autor librett operetek. To jednak nie jedyne talenty artystyczne G. Ossowskiego.

W 1872 r. G. Ossowski przeniósł się do Starokonstantynowa i pracował w tamtejszym Komitecie Sądów Pokoju.

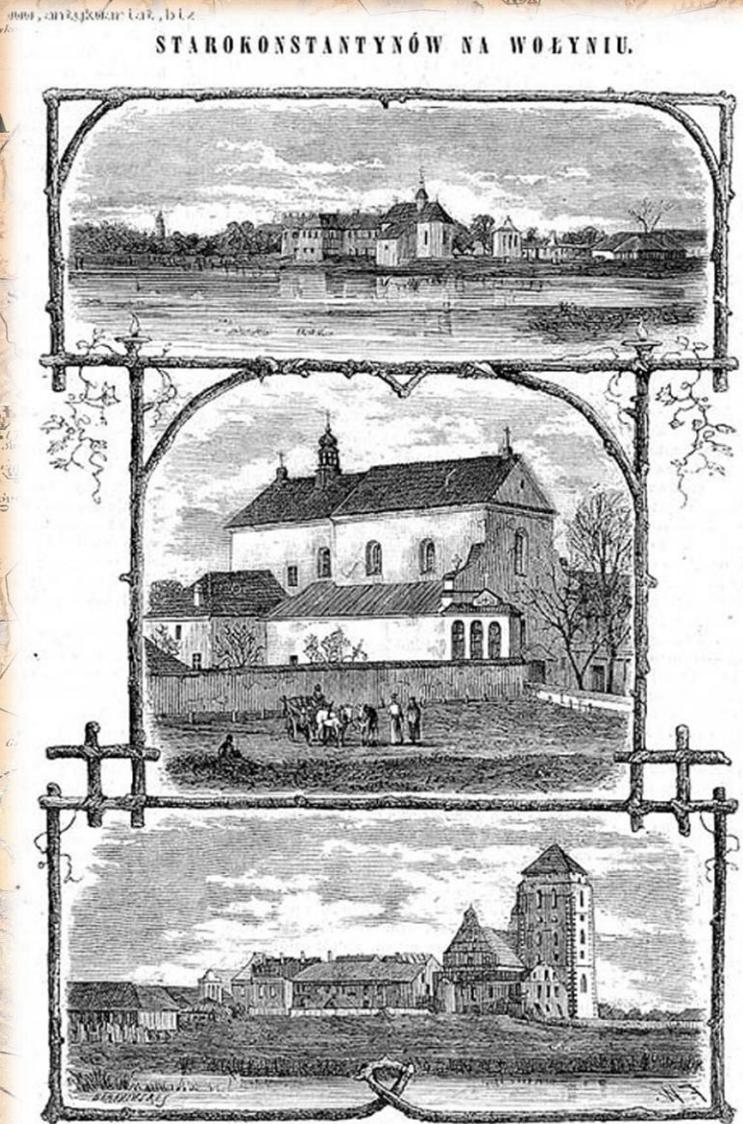
(S. Kalembka, op. cit.)

Wielkie Ks. Poznańskie, mapa z 1848 r.
(poznanskiehistorie.blogspot.com)

Linie kolejowe w Galicji przed 1897 r.
(pl.wikipedia.org)

- 1) Zamek i Cerkiew 8-ój Trójcy.
- 2) Kościół i Klasztor Kapucynów.
- 3) Klasztor i Cerkiew 8-go Krzyża.

Stanisław Barański, drzeworyt, 2 poł XIX w.
(Kłosa lub Tygodnik Ilustrowany)

W 1874 r. G. Ossowski wziął udział w III Słowiańskim Kongresie Archeologicznym w Kijowie. Poznał tu Z. Działowskiego, ziemianina z Mgowa, który reprezentował w Kijowie Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Panowie przypadli sobie do gustu. G. Ossowski na zaproszenie Z. Działowskiego przybył do Mgowa, gdzie zajął się opracowaniem jego bogatej kolekcji archeologicznej.

(P. Gużyński, Zbiory archeologiczne, w: Nauka, sztuka, edukacja. 140 lat działalności Towarzystwa Naukowego w Toruniu, Toruń 2015.)

Pałac w Mgowie.

GAZETA NARODOWA.

Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii...

Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii...

Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii...

Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii...

Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii...

Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii...

Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii...

Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii...

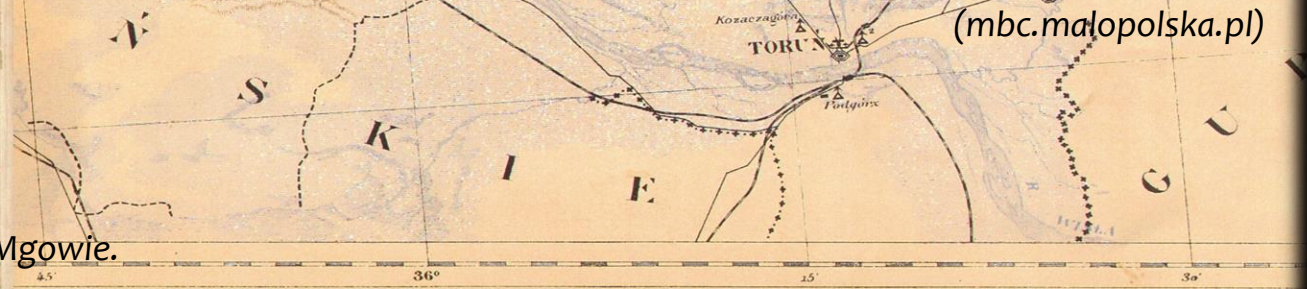
Kijowski zjazd archeologiczny.

W połowie sierpnia zbiera się w Kijowie kongres archeologiczny. Jest to czas ten, jak tylko drugiem wydziałem wyjątko kongresu staograficznego w Moskiewie; ma to być rodzaj demonstracji, aby na Rusi się zbierał jak na ziemi moskiewskiej, i o starożytnościach Rusi rozprawać jak o moskiewskich. Nawet w programie kongresu niedopuszczane są inne

Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii... Wysłano komisję, werwano zbory i komisję do dalszej opinii...

Korespondencje „Gaz. Nar.”

Radziechów 4. 20. lipca. Książki arcybiskupa Sembratowicza... Książki arcybiskupa Sembratowicza... Książki arcybiskupa Sembratowicza...

(mbc.małopolska.pl)

W dniu 16 grudnia 1875 r., w Hotelu Pod Trzema Koronami ma miejsce założycielskie zebranie Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

Na dzisiejszem zebraniu zwołanem w celu założenia *Towarzystwa Naukowego w Toruniu* przyjęto projektowane ustawy z bardzo małemi zmianami. Następnie zapisano się do Towarzystwa blisko 40 osób, a do zarządu wybrano:

1. na prezesa p. Ignacego Łyskowskiego z Mileszew;
2. na wiceprezesa ks. lic. Połomskiego, dziekana z Wąbrzeźna;
3. na sekretarza dr. Kąsinowskiego z Torunia;
4. na kasyera p. M. Szczanieckiego z Nawry.

Obecnym na zgromadzeniu było początkowo przeszło 50 osób z rozmaitych stron Prus Zachodnich, z których przecie niektóre dla niedogodnie odchodzących pociągów przed ukończeniem sprawy odjechały.

O przebiegu obrad i uchwalonych w projekcie ustaw zmianach podamy jutro obszerniejszą relacyą.

Założenie Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

Na wczorajszem zebraniu w celu założenia *Towarzystwa Naukowego w Toruniu* stanęło przeszło 50 osób z najrozmaitszych powiatów Prus Zachodnich, przyczem widzieliśmy reprezentowane kończyzny naszej prowincyi, które dla odległości swojej przy innej sposobności rzadko pomiędzy nami stawają. Mianowicie podnieść wypada liczny zastęp młodych lekarzy, ten nowy nabytek w szeregach naszej inteligencji, który w ostatnich latach znacznie wzrósł w liczbę. Pamiętamy dobrze te czasy, gdy jeszcze jak białe kruki liczono lekarzy Polaków na Ziemi Pruskiej: dziś mamy ich tu przeszło dwudziestu. Nie mniej licznie stanęło do wspólnej rady i duchowieństwo nasze, mieszczące w swoich szeregach wielu mężów z stopniami akademickimi. Dodajmy do tego ludzi na rozmaitych stanowiskach praktycznych, szczególnie szereg młodych obywateli, którzy z chlubą pokończywszy szkoły i zyskawszy odznaczenia akademickie zasiedli

USTAWY TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU.

I. Nazwa i siedziba.

§. 1. Towarzystwo Naukowe w Toruniu, zawiązane na podstawie niniejszych ustaw, ma stałą siedzibę swoją w Toruniu.

II. Cel i czynności.

§. 2. Celem Towarzystwa jest zbieranie i przechowywanie wszelkich pamiątek i zabytków krajowych, mianowicie do przeszłości Ziemi Pruskiej się odnoszących, i przedmiotów naukowych, oraz pielegnowanie nauk i umiejętności w języku polskim.

§. 3. Towarzystwo zajmować się będzie odczytami i rozprawami naukowemi, zbieraniem materiałów do swego muzeum i biblioteki i w miarę funduszy wydawnictwem prac naukowych.

§. 4. Polityka i sprawy publiczne wykluczone są z obrad Towarzystwa.

III. Skład.

§. 5. Towarzystwo składa się:

1. z członków zwyczajnych, t. j. takich, którzy czynnie pracą i składką roczną przyczyniają się do spełnienia zadania Towarzystwa;
2. z członków dobroczyńców, którzy datkiem najmniej 300 marek przysłużyli się Towarzystwu;

Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu
R. 1, s. 85, Toruń 1878.

(kpbc.umk.pl)

Hotel pod Trzema Koronami w Toruniu. (wikimedia.org.)

Gazeta Toruńska nr 268-269 z 16 i 17 XII 1875 r.

(ze zbiorów WBP – Książnica Kopernikańska w Toruniu)

KOMITET ZAŁOZYCIELSKI TOWARZYSTWA

Zygmunt Działowski – Mgowo
Antoni Donimirski – Lysomice
Michał Szaniecki – Nawra
Red. Ignacy Danielewski – Toruń
Hr. Adam Sierakowski – Waplewo

ZEBRANIE POWOŁUJĄCE TNT

Ludwik Słaski (przewodniczący) – Trzebcz
Dr Teofil Rzepnikowski – Lubawa
Adwokat dr Teodor Kalkstein – Jabłówko

PIERWSZY ZARZĄD TNT

Ignacy Lyskowski (prezes) – Mieszewy
Ks. lic. Ksawery Połomski (wiceprezes) – Wąbrzeźno
Dr August Kąsinowski (sekretarz do 1877 r.) – Toruń
Leopold Różycki (sekretarz od 1877 r.) – Toruń
Michał Szaniecki (kasjer) – Nawra

WYDZIAŁ HISTORYCZNY I ARCHEOLOGICZNY

Zygmunt Działowski (prezes do 1878 r.) – Mgowo
Hr. Adam Sierakowski (prezes od 1878 r.) – Waplewo
Ks. Stanisław Kujot (wiceprezes) – prof. Collegium Marianum w Pelplinie
Roman Komierowski (sekretarz) – Niezychowo

WYDZIAŁ TEOLOGICZNY

Ks. lic. Antoni Neubauer (prezes) – prof. seminarium duchownego w Pelplinie
Ks. lic. Jakub Fankidejski (sekretarz) – prof. Collegium Marianum w Pelplinie

WYDZIAŁ LEKARSKI

Dr Ludwik Rydygier (prezes) – Chełmno
Gotfryd Ossowski (wiceprezes) – Mgowo lub Toruń, hotel „Trzy Korony”

Panowie! (...)

W obec takiej ważności zagrzebanych w ziemi naszej pamiątek, smutną byłoby rzeczą nieskorzystać dziś z tych skarbów naukowych i pozostawić je nadal nie zawsze przyjaznemu dla nich losowi opatrności. Byłoby to jedno, co zrzec się obojętnie przekazanych nam przeszłością najdroższych jej własności i oddać je zupełnemu zniszczeniu. (...)

Wartość naukowa pozostałości, jest dziś uznana.

Są one prawdziwymi skarbami dla wyrobienia jaśniejszego poglądu na dzieje ludzkości. (...)

Sporządzenie więc mapy archeologicznej, zdaniem naszym powinno być postawione na porządek dzienny naszych zajęć, a obok tej, występuje również nagła potrzeba przedsięwzięcia ze strony Towarzystwa stosownych kroków w celu ochrony od dalszego wypadkowego, a często i samowolnego niszczenia pozostałości pamiątkowych, a szczególnie grobowców i cmentarzysk przedhistorycznych.

(Gotfryd Ossowski, O potrzebie robót archeologicznych w Prusach Zachodnich i kierunku onych z dodatkiem informacji przy rozkopywaniu grobów i cmentarzysk starożytnych. Odczyt miały na pierwszym posiedzeniu Towarzystwa Naukowego w Toruniu dnia 17 maja 1876, Toruń 1876, s. 3-5, 7.)

O POTRZEBIE
ROBÓT ARCHEOLOGICZNYCH

W PRUSACH ZACHODNICH

I
O KIERUNKU ONYCH

Z DODATKIEM

INFORMACJI PRZY ROZKOPYWANIU GROBÓW
I CMEN TARZYSK STAROŻYTNYCH.

ODCZYT

MIAŁY NA PIERWSZYM POSIEDZENIU TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
W TORUNIU DNIA 17 MAJA 1876

przez

G. Ossowskiego,

Członka onego Towarzystwa, członka rzeczywistego Towarzystwa przyrodników przy Uniwersytecie Kłojewskim, — gubernialnego Komitetu statystycznego Wolyuia i innych Towarzystw naukowych członka czynnego i honorowego.

TORUŃ.

Druk Józefa Buszczyńskiego.
1876.

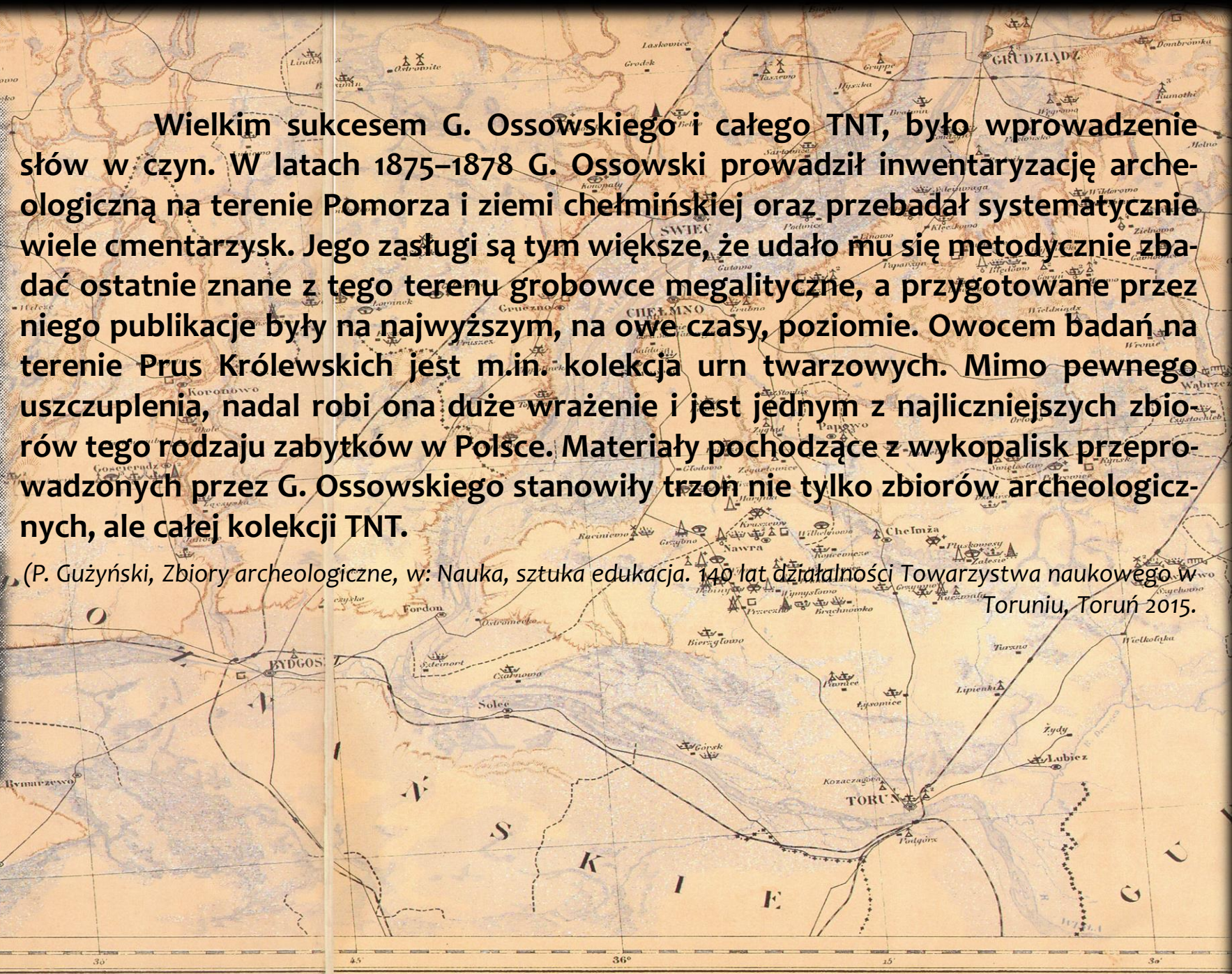
(kpbc.umk.pl)

Godfryd Ossowski

Wielkim sukcesem G. Ossowskiego i całego TNT, było wprowadzenie słów w czyn. W latach 1875–1878 G. Ossowski prowadził inwentaryzację archeologiczną na terenie Pomorza i ziemi chełmińskiej oraz przebadał systematycznie wiele cmentarzysk. Jego zasługi są tym większe, że udało mu się metodycznie zbadać ostatnie znane z tego terenu grobowce megalityczne, a przygotowane przez niego publikacje były na najwyższym, na owe czasy, poziomie. Owocem badań na terenie Prus Królewskich jest m.in. kolekcja urn twarzowych. Mimo pewnego uszczuplenia, nadal robi ona duże wrażenie i jest jednym z najliczniejszych zbiorów tego rodzaju zabytków w Polsce. Materiały pochodzące z wykopalisk przeprowadzonych przez G. Ossowskiego stanowiły trzon nie tylko zbiorów archeologicznych, ale całej kolekcji TNT.

(P. Gużyński, Zbiory archeologiczne, w: Nauka, sztuka edukacja. 140 lat działalności Towarzystwa naukowego w Toruniu, Toruń 2015.

MOWA
NA OTWARCIE
MUZEUM TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU
w d. 20. Listopada 1876 r.

mianem przez
Sygiswata Dziąłowskiego,
prezesa wydz. historycznego.

„Dla czego duchem po rodzinnej ziemi
— Błądzą ja zawsze, rozkopując groby.
— I smakam życia zgodnego pod niemi,
— Życia wśród prochów, śmierci, wśród żałoby?”
(Kraszewski: Amalfels III.)

Pauzować!
Jeden z najsmutniejszych okresów dziejowych, jaki przeszedł po nad starych Prusaków siedzibami, był okres rzekomego krzewienia chrześcijaństwa przez Krzyżaków. W imię cywilizacji wypisanej na czołe, a w imię chciwości wyrtej w sercu wzmacniano tutaj wiarę miłości, co sama dla odkupienia świata zawisała na krzyżu, nie łagodnym słowem i zbawionym przykładem, ale postrachem, pożogą i mordem. I tysiącami nie policzyliby poległych, których ciała nie pogrzebione obrządkiem praojców domagały się u pokrewnych spokoju dla duszy — i pomsty. Wiele inne tysiące magiły karku, by karnie zbolała myśl nadzieją odwetu. Lecz brzemień żelaznego krzyża ciążyło coraz bardziej i bardziej, a w obawie czatującego wroga nie śmiano wymówić imienia dawnych bogów, nie śmiano wspomnieć swych bohaterów, zanieć ich pieśni, ani powtórzyć legendy. . . . I w ślad tych walk poszły zapasy plemienne. Furtką, przez Konrada nieopatrznie otwartą, cisnęły się zgłodniałe tłumy po łatwą zdobycz i grabież,

Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu, R. 1, s. 7 i 17, Toruń 1878.
(ze zbiorów WBP – Książnica Kopernikańska w Toruniu)

wszelkiej narodowości przystępne, a nawet dla mniej wtajemniczonego nie może być prawie wątpliwe. Plany takie, życzyłbym sobie, powinny stać się podstawą do szerszej pracy kartograficznej, t. j. do wielkiej mapy archeologicznej czyli wykopaliskowej. I w tym względzie znaleźliśmy w panu Ossowskim dzielnego pracownika.

(Z. Dziąłowski, Mowa na otwarciu Muzeum Towarzystwa Naukowego w Toruniu, Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu w d. 20 listopada 1876 r., R. 1, s. 11, Toruń 1878.)

POMNIKACH PRZEDHISTORYCZNYCH
PRUS KRÓLEWSKICH

przez
G. Ossowskiego
(członka Komisji Archeologicznej Akademii Umiejętności w Krakowie.)
(Tab. I—III.)

„Kości spruchniałe powstańca z mogiły,
Praydziejście ducha i ciała i sily”
(Wronicz.)

Rozpoczynając z pierwszym zeszytem niniejszego organu Towarzystwa publikacje, dotyczące archeologii Prus królewskich, z wielu powodów nie możemy dziś myśleć o wydawnictwie obszernych rozpraw, mogących objąć bogate szczegóły o pomnikach prastarej przeszłości tej krainy, a tém mniej jeszcze — ozdobnych w potrzebne ilustracje, unoaczynające charakterystyczne formy i cechy traktowanych przedmiotów. Z wielu względów, wypadło nam ograniczyć się na ten raz najskromniejszą publikacją systematycznie ułożonego spisu przedmiotów znajdujących się w dziale starożytności przedhistorycznych (B.) muzeum Towarzystwa ¹⁾. Z drugiej strony, reasumowanie znanej w języku krajowym i obcym literatury dotyczącej archeologii Prus królewskich — pomimo zgromadzonej w niej wielkiej masy wiadomości oderwanych, luźnych, dostarczających obfity materiał dla studyów wielostronnych — nieprzedstawiłyby ostatecznie, chociaż w jednym jakim bądź dziale pomników, żadnej wykończonej całości, z której

¹⁾ Spisy te drukują się jako osobny Katalog.

20 XI 1876 r., w swojej „Mowie na otwarciu Muzeum Towarzystwa Naukowego w Toruniu” Z. Dziąłowski docenił pracę G. Ossowskiego mówiąc o nim:

Członek naszego towarzystwa, pan G. Ossowski, popierany wszędzie gorącą życzliwością i czynnością obywatelską, zbadał w najnowszych czasach z gorą czterdzieści cmentarzyisk przedhistorycznych, z których szesnaście rozkopał, a w nich do stoosmdziesięciu grobów wysłedził. Nie przedstawiając na tem, porobił na miejscu szacowny nasz współpracownik plany sytuacyjne każdego cmentarza, na których przedstawił i topograficzne ich położenie i wizerunek geologiczny miejsca, na którym wykopalisko odkryto, dalej pojedyncze groby, sposób ich urządzenia i ustawienia w nich urn, znów kształt i kolor tychże i co w nich lub koło nich znalaziono. Nie zapomniał też o takich przedmiotach, których nie można było przenieść lub ocalić. Wszystko to wykonane za pomocą pewnych znaków graficznych, których znaczenie dla znawców

Ś. p. Zygmunt Działowski.

W dniu wczorajszym doszła nas wiadomość o śmierci Zygmunta Działowskiego, posła powiatu wejherowskiego i kartuskiego na parlament niemiecki.

TYGODNIK ILLUSTROWANY. Warszawa, 30 marca 1878 r.

TYGODNIK ILLUSTROWANY. Warszawa, 30 marca 1878 r.

Zygmunt Działowski.

Zygmunt Działowski zmarł w Berlinie w dniu 16 II 1878 r. o godzinie 21.15 w wieku 35 lat. Jego ciało dotarło 24 II do Turzna, a 25 II o godzinie 11.00 został pochowany w rodzinnym grobowcu w Wielkołące pod Toruniem.

STASZYC.

TYGODNIK OBRAZKOWY

la oświaty i rozrywki, oraz mający na celu zachęcić do zamknięcia oszczędności i pracy

lok I. (Poznań, 16 Marca 1889 r.) Nr. 11.

Zygmunt Działowski.

KURIER WARSZAWSKI. Dnia 21 lutego. Czwartek. Dnia 9 (21 lutego) 1878 r.

Kronika Zagraniczna. Hr. Tadusz Antoni Chodkiewicz, właściciel dóbr, zmarł w Krakowie dnia 12 lutego r. b. — Irbia Chodkiewicz od lat kilku wraz z rodziną zamieszkał w Krakowie, gdzie zjednął sobie szerokie koło przyjaciół.

Tygodnik Illustrowany. Nr. 14. Poznań dnia 6 Kwietnia 1878. Rok

Zygmunt Działowski. Władca umiark i sady... Nie każda siła jest równa...

TYGODNIK Powszechny. NIEDZIELA, dnia 3 Marca 1878 r.

Zygmunt Działowski. Władca umiark i sady... Nie każda siła jest równa... Władca umiark i sady...

Zygmunt Działowski.

MOWA ŻALOBNA

POWIEDZIANA NA POGREBIE

Ś. P.

ZYGMUNTA DZIAŁOWSKIEGO

POSŁA NA SEJM RZESZY NIEMIECKIEJ
DZIEDZICA DÓBR MGOWA

W KOŚCIELE PARAFIALNYM W WIELKOŁĄCE

NA DNIU 24 LUTEGO 1878 ROKU

PRZEZ
[adjuktaw]
KS. WL. CHOTKOWSKIEGO
LIC. ŚW. TEOL.

W POZNANIU

W DRUKARNI JAROSŁAWA LEITGEBRA

1878.

(wbc.poznan.pl)

Na jego pogrzebie mowę żalobną wygłosił ks. dr Władysław Chotkowski, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, członek Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Mówił on m.in.:

(...Matki polskie będą pokazywać grób twój synom swoim mówiąc – tu leży młodzieniec, co w krótkim żywocie cześć sobie powszechną zasłużył w narodzie i nad starce rozumiał (...))

Dodatek nadzwyczajny do „Gazety Torunskiej”.

Toruń, dnia 17 lutego 1878.

Smutną odebraliśmy wiadomość, którą zakomunikować czempędzej mamy sobie za obowiązek.

Zygmunt Działowski z Mgowa,

poseł z Kaszub do rejchstagu niemieckiego, umarł wczoraj w sobotę 16 b. m. o godzinie 9tej minut 15 wieczorem w Berlinie, gdzie od początku bieżącego roku przeleżał w cierpieniach i bez nadziei życia.

Wieczny odpoczynek daj tej duszy szlachetnej, Panie!

(kpbc.umk.pl)

Ś. p.

Zygmunt Działowski

zakończył żywot doczesny opatrzony Świętymi Sakramentami dnia 16 lutego w Berlinie o godz 9¹/₄ wieczorem.

Eksportacja zwłok odbędzie się z Turzna do Wielkołaki, grobu familijnego, dnia 24go tm. o godzinie 4tej po południu, pogrzeb nazajutrz o godz. 11. O czem donosi

Matka i siostry.

92

(kpbc.umk.pl)

Po śmierci Z. Działowskiego Towarzystwo Naukowe w Toruniu straciło swojego założyciela oraz żarliwego działacza i wizjonera, który nie szczędził sił i środków aby TNT rozwijało się i było ostoją polskiej myśli patriotycznej, naukowej i kulturalnej w Prusach Zachodnich.

G. Ossowski stracił natomiast swojego mecenaśa i opiekuna, z którym zapewne wiązał nadzieje naukowe.

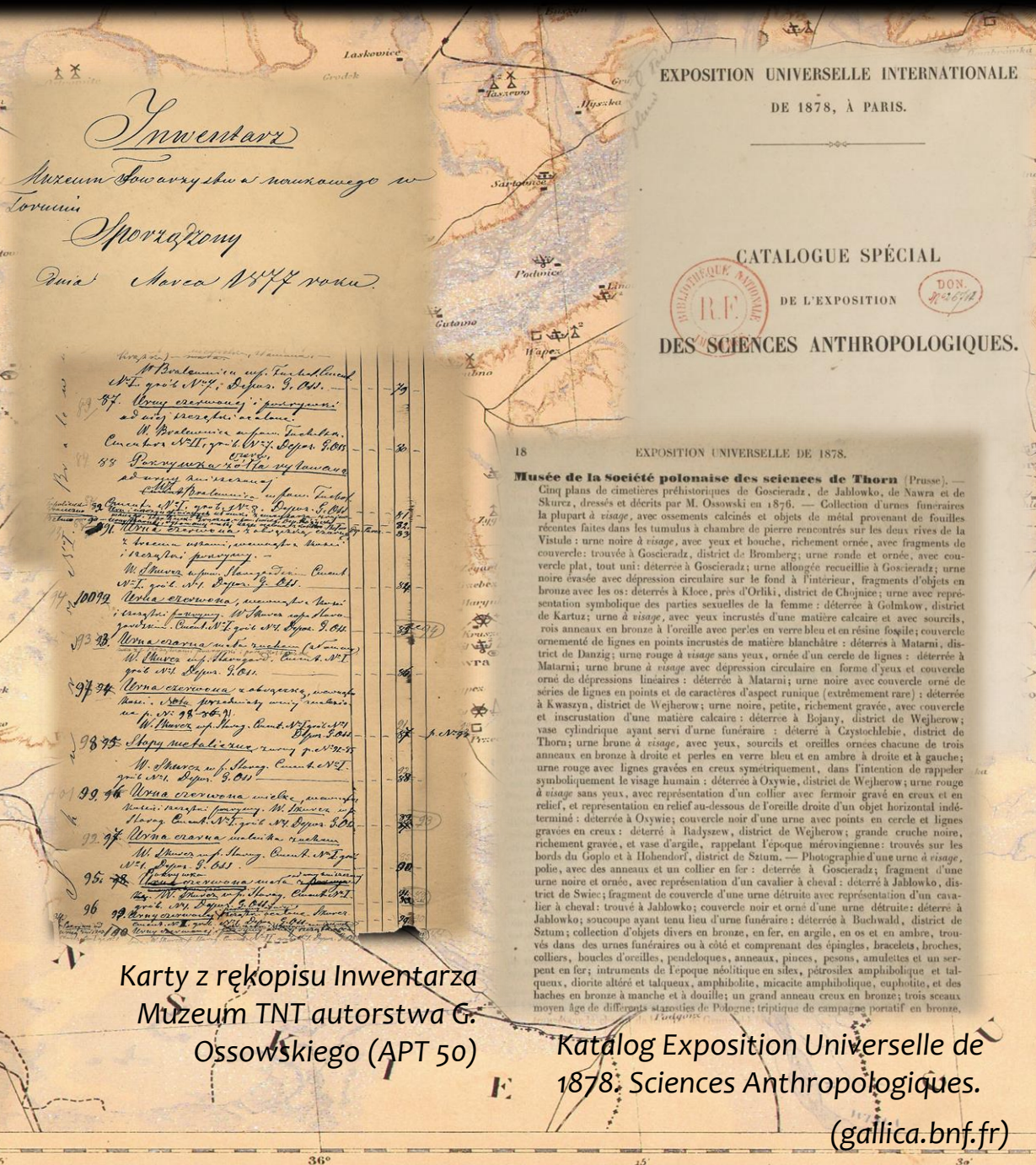
Po finalizacji prac związanych z Exposition Universelle de 1878. Sciences Anthropologiques w Paryżu (Wystawa Światowa 1878 roku. Nauki Antropologiczne),

Na początku 1879 roku G. Ossowski opuszcza Mgowę i Toruń.

Jeszcze w roku 1877 rozpoczął prace nad inwentarzem Muzeum TNT. W Archiwum Państwowym w Toruniu zachował się rękopis tego dokumentu. Jest to jednak dzieło nieskończone, pełne poprawek. Dane inwentarzowe zamieszczone przez G. Ossowskiego w „Tekście objaśniającym do Mapy Archeologicznej Prus Zachodnich” różnią się w wielu miejscach z tym, co zachowało się w rękopisie.

P. Gużyński, Wstęp w: Kolekcja archeologiczna Muzeum Towarzystwa Naukowego w Toruniu w zbiorach Muzeum Okręgowego w Toruniu. Katalog,

Toruń 2019.

Karty z rękopisu Inwentarza Muzeum TNT autorstwa G. Ossowskiego (APT 50)

Katalog Exposition Universelle de 1878: Sciences Anthropologiques.

(gallica.bnf.fr)

Wielkim, wspólnym marzeniem i celem naukowym Z. Działowskiego i G. Ossowskiego było stworzenie mapy archeologicznej Prus Zachodnich. Mimo, że Z. Działowski nie doczekał jej wydania to dzieło powstało.

Dzięki staraniom jego siostry Antoniny Działowskiej, w 1880 roku w Paryżu, ukazuje się „Mapa archeologiczna Prus Zachodnich (dawniej Królewskich) wraz z przyległymi częściami W. Ks. Poznańskiego”, uzupełniona rok później o „Tekst objaśniający” wydany w Krakowie w języku polskim i francuskim.

Publikacja „Mapy” spotkała się z szerokim odzewem i bardzo przychylnym przyjęciem w środowisku archeologicznym całej Europy.

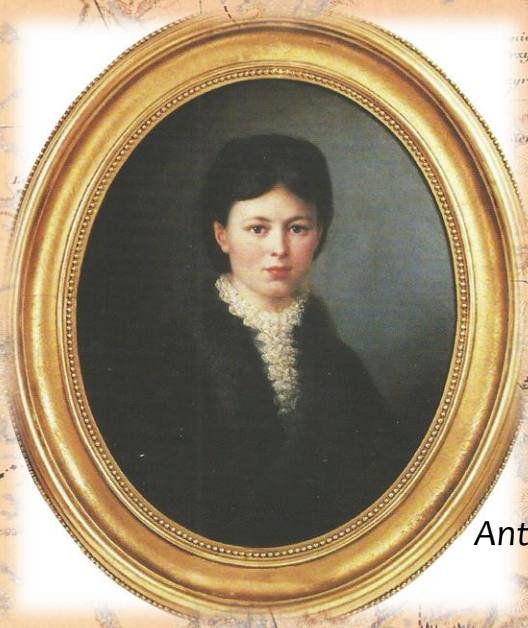
Wraz z „Mapą archeologiczną...” wydana została „Mapa geologiczna Wołynia” również autorstwa G. Ossowskiego, która była owocem jego pracy wykonanej jeszcze przed przybyciem do Prus Zachodnich.

B. Wawrzykowska, op. cit.; P. Gużyński, op. cit.)

G. Ossowski. Mapa archeologiczna Prus Zachodnich (dawniej Królewskich) wraz z przyległymi częściami W. Ks. Poznańskiego. (zbiory MOT)

G. Ossowski. Mapa geologiczna Wołynia. (zbiory Biblioteki Geografii i Ochrony Środowiska Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN)

Antonina Działowska (1841-1884).
(Wincenty Ślodziński, zbiory
MOT). Fot. B. Swobodzińska.

Nr 221. Dnia 3 października. Poniedziałek. Dnia 21 września (3 października) 1881 roku.

KURJER WARSZAWSKI.
ROK SZESZCZĄDZIESIĄTY PIERWSZY.

Na prowincji i w Cesarstwie: w tym mieście się opłaca pocztowa za przesyłkę rs. 01. Kępielek 46, oraz za opakowanie i ekspedycję rs. 1 kop. 44.
Prenumerata przyjmuje się roczną, półroczną i kwartalną.
Reklama nadawana do redakcji nie zwracają się.

Kongres geologiczny w Bozonji.

Tu znów prof. Ossowski wystawił kartę geologiczną Wołynia, która powszechną uwagę na siebie zwróciła, niemniej kartę archeologiczną Przas zachodnich, opartą na samoistnych badaniach pomienionej okolicy.

Mapy rzeczone, w związku z odpowiednimi okazami, dla wielu obcych uczonych odkrywają *terra incognita* i chlubnie naszą działalność naukową zalecają.

Kraszewski o pracach tych bardzo pochlebnie wyraził zdanie; nakład na pomienione mapy dał ś. p. Zygmunt Działowski.

(polona.pl)

British Museum,
1 August, 1882.

Sir,
I am directed by the Trustees of the British Museum to inform you that they have received the Present mentioned on the other side, which you have been pleased to make to them, and I have to return you their best thanks for the same.

I have the honor to be,
Sir,
Your most obedient Servant

Edm. A. Horn

The President,
Société Scientifique de Thoron
Topolna

Lyon le 3 Juillet 1882

Museum d'Histoire Naturelle de Lyon

Monsieur

J'ai l'honneur de vous accuser réception des objets suivants que vous avez bien voulu envoyer au Muséum

Carte Archeologique de la Prusse Occidentale

Veuillez Monsieur, accepter pour et enveci tous mes sentiments de gratitude

L. Odeur

Arthur Lortet

Podziękowania za Mapę od British Museum, Biblioteki Królewskiej w Berlinie, Biblioteki Jagiellońskiej, Muzeum Historii Naturalnej w Lionie i Muzeum Królewskiego w Kopenhadze.

(ze zbiorów APT)

KÖNIGLICHE BIBLIOTHEK

Berlin C. am 3. Jan. 1882

Jeum höchsten Befehl des Kaiserlichen Hofes
an den Kaiser
ist die königliche Bibliothek auf Grund des
Beschlusses der Kaiserlichen Hofbibliothek
auf die in dem angelegten Verzeichnis
aufgeführten Bücher zu übernehmen, und die
selben zu übergeben, wie immer es
angelegenheit der Hofbibliothek sein wird.
Es ist dem Kaiserlichen Hofe zu
erlauben, die Bücher zu übergeben, und die
selben zu übergeben, wie immer es
angelegenheit der Hofbibliothek sein wird.
Es ist dem Kaiserlichen Hofe zu
erlauben, die Bücher zu übergeben, und die
selben zu übergeben, wie immer es
angelegenheit der Hofbibliothek sein wird.

Biblioteka
Jagiellońska

W.P. Kościuszko Zakładu Towarzystwa
Krajoznawczego w Krakowie

Otrzymałszy do Zbiorów Biblioteki od W. Fan
Zakładu Towarzystwa Krajoznawczego w Krakowie
składam za dar ten serdeczne podziękowanie nadmieniam
iż takowy dar wraz z Nazwiskiem zyczliwego Dawcy zapisany
został do księgi Dobroczyńców Biblioteki Jagiellońskiej
w KRAKOWIE, dnia 1. Marca 1882.

le 26 Fev. 1882.

Le Secrétaire
de l'Académie Impériale des Sciences et des Lettres.

A. L. Le Secrétaire de la Société Scientifique Française de Thoron

L'habitué, ayant reçu les objets que vous m'avez bien voulu lui adresser, et dont vous trouverez la liste dans la
liste ci-jointe en renvoi.

297.

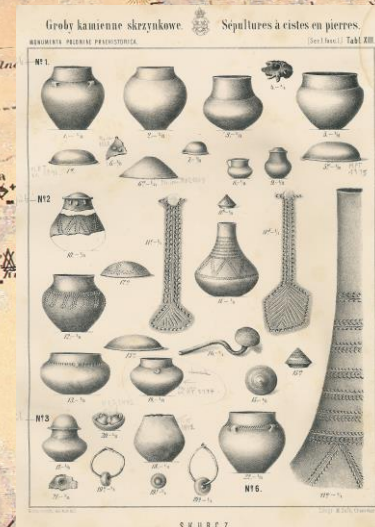
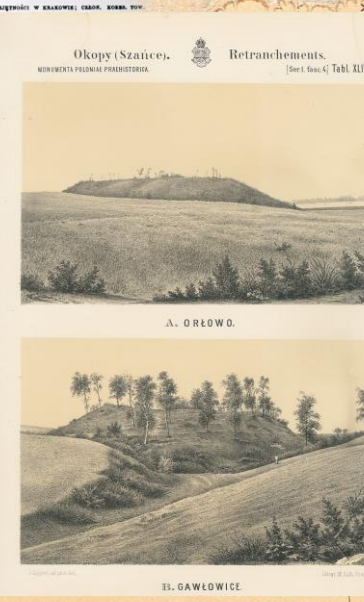
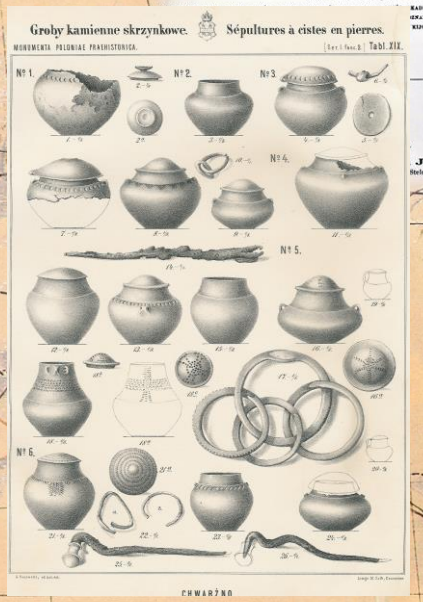
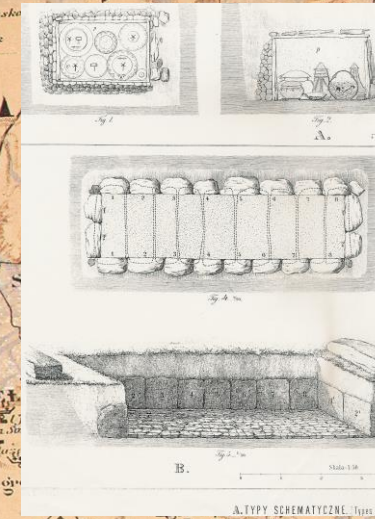
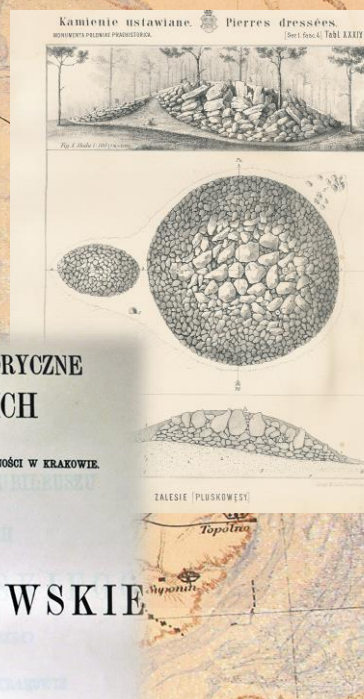
Je vous prie d'agréer, Monsieur, l'assurance de ma haute et distinguée
estime.

Après, Monsieur, l'assurance de ma haute et distinguée
estime.

Drugim dziełem G. Ossowskiego, podsumowującym wyniki jego badań w Prusach Zachodnich, była praca wydana w Krakowie przez Akademię Umiejętności pt. „Zabytki przedhistoryczne ziem polskich. Serja I. Prusy Królewskie”. Ukazała się ona w czterech zeszytach w latach 1879; 1881; 1885 i 1888. Na szczególną uwagę zasługuje materiał ilustracyjny, który z wielką pieczołowitością wykonał sam autor. Przygotowane przez G. Ossowskiego rysunki z jednej strony mogą być wzorem wykonywania dokumentacji grobów i zabytków, z drugiej dowodzą nieprzeciętnego talentu plastycznego.

Praca ta, jest aktualna do dzisiaj i pod wieloma względami może być wzorem dla współczesnych adeptów archeologii.

B. Wawrzykowska, op. cit.

Tablice autorstwa G. Ossowskiego z pracy „Zabytki przedhistoryczne ziem polskich. Serja I. Prusy Królewskie, Kraków 1879 r.

Kolejny etap życia G. Ossowskiego związany jest z Krakowem i Akademią Umiejętności (AU). Z jej ramienia zbadał ponad 80 jaskiń oraz rozkopał kurhany w Ryżanówce na Ukrainie. W jednym z nich G. Ossowski odkrył tzw. pochówek książniczki wyposażony w kilkaset przedmiotów złotych i srebrnych, które przekazał do AU. Wywiezienie ich bez pozwolenia z terenu Rosji spowodowało, że G. Ossowski stał się dla władz rosyjskich *persona non grata*.

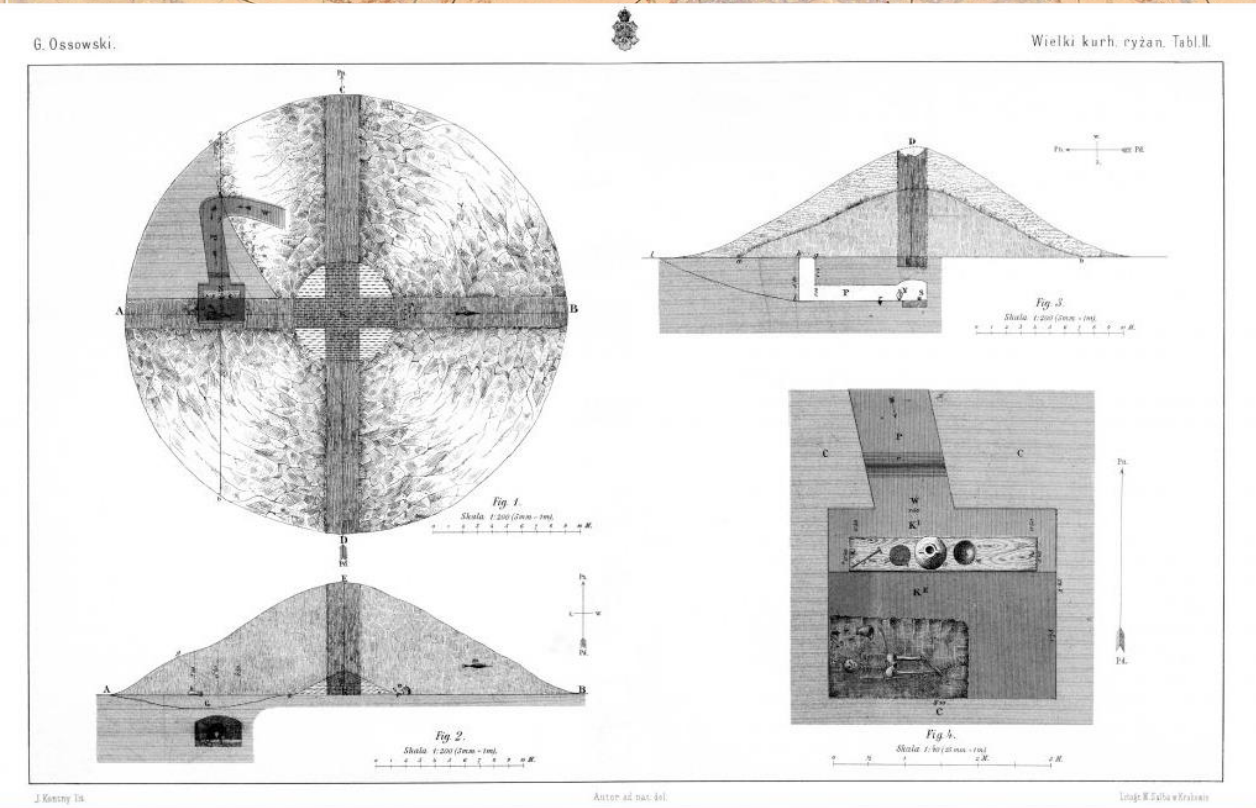
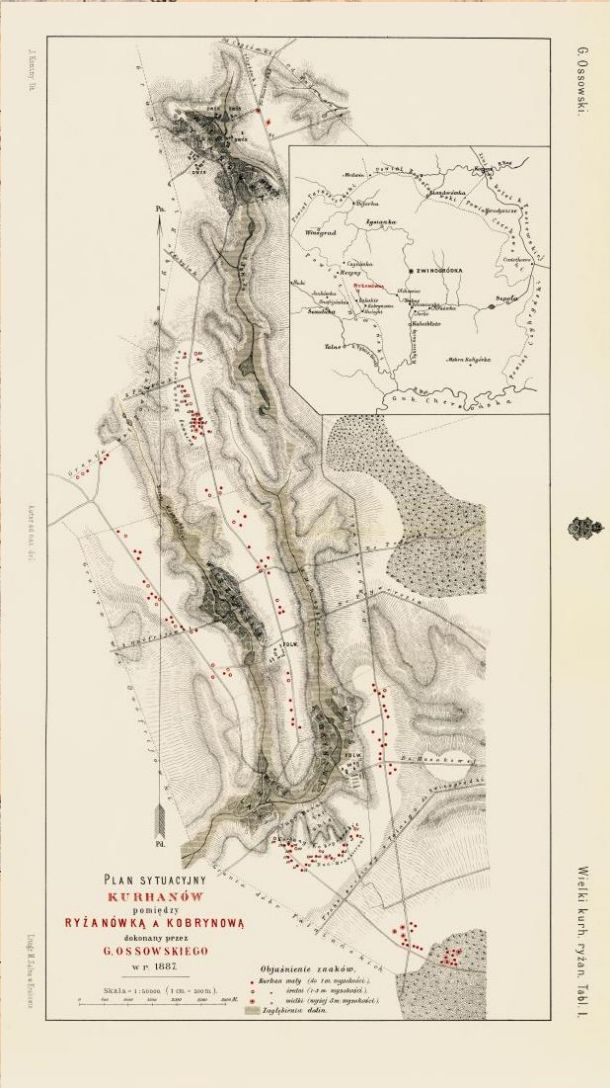
(S. Kałembka, op. cit.)

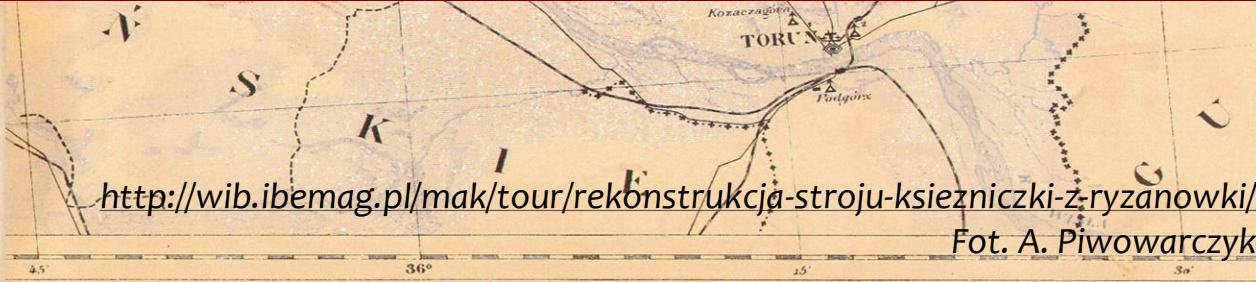
Jaskinia Maszycka w Maszycach „widok pod czas badania w r. 1883.”

Ilustracje z katalogu wystawy Godfryd Ossowski – człowiek, archeolog, geolog. Muzeum Archeologiczne w Krakowie.

Wielki Kurhan Ryzanowski

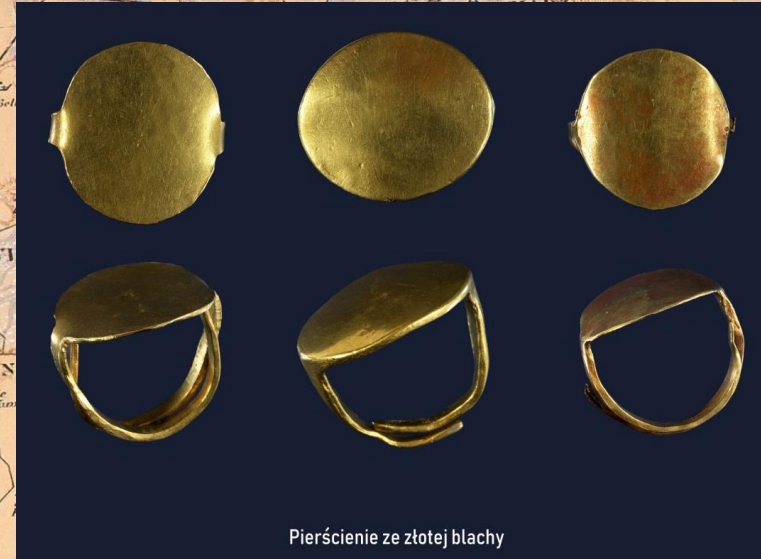

<http://wib.ibemag.pl/mak/tour/rekonstrukcja-stroju-ksiezniczki-z-ryzanowki/>
Fot. A. Piwowarczyk

Elementy wyposażenia „księżniczki z Ryżanówki”.

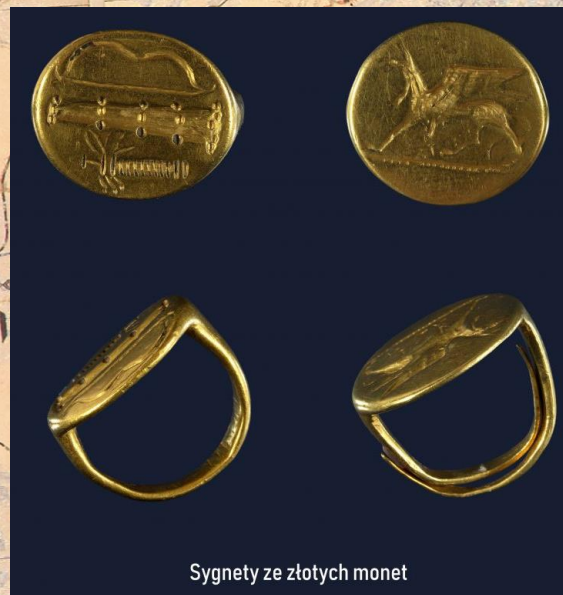
Amfora

Pierścienie ze złotej blachy

Bransolety

Sygnety ze złotych monet

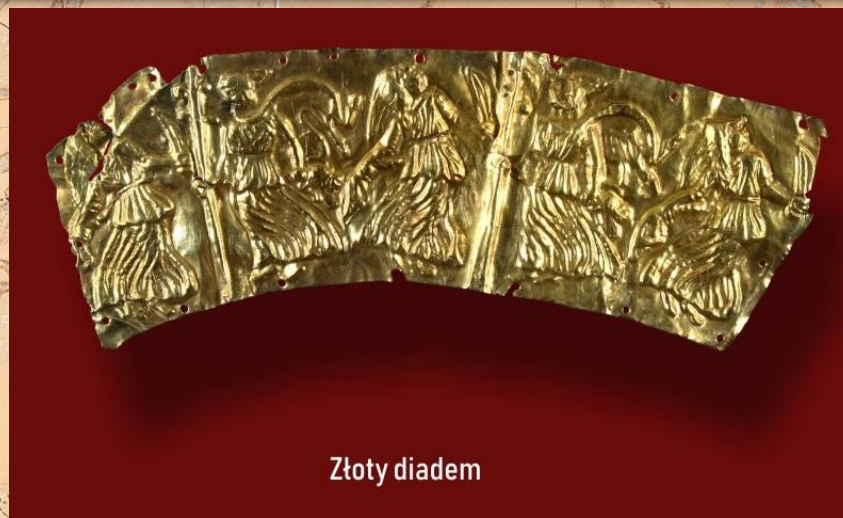

Złote rozetki zdobiące pas

<http://wib.ibemag.pl/mak/tour/rekonstrukcja-stroju-ksiezniczki-z-ryzanowki/>
Fot. A. Piwowarczyk

Fragment złotego naszyjnika

Złoty diadem

Złote zausznice

<http://wib.ibemag.pl/mak/tour/rekonstrukcja-stroju-ksiezniczki-z-ryzanowki/> Fot. A. Piwowarczyk

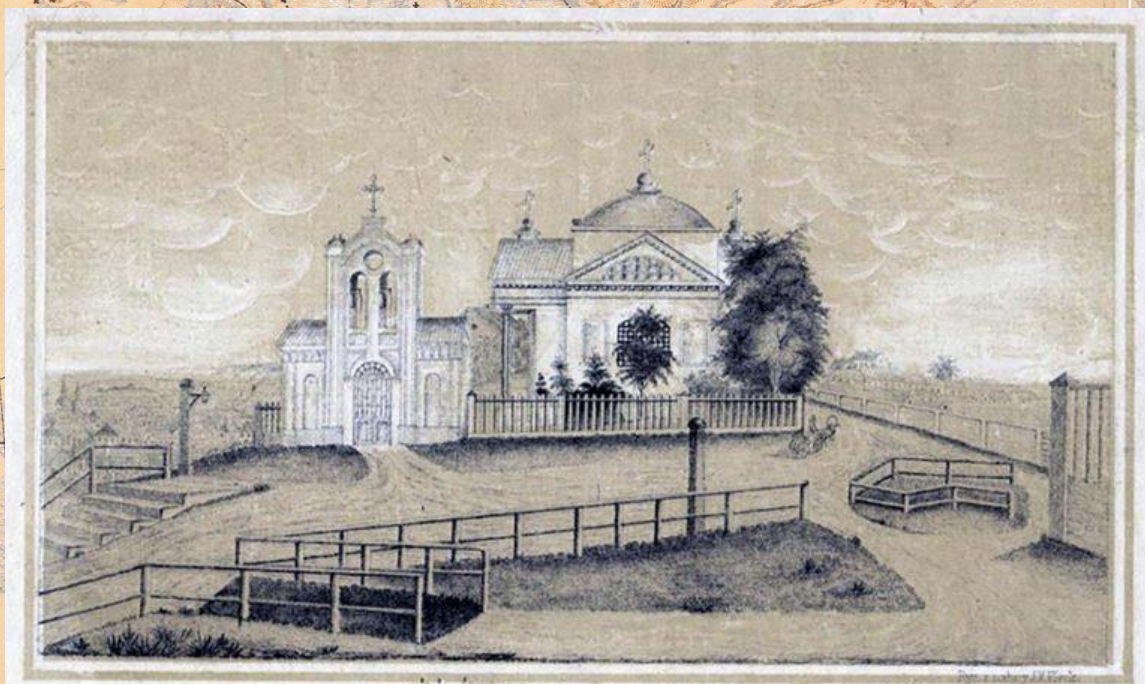
Złote aplikacje zdobiące szatę.
<http://ma.krakow.pl>

W 1891 r. zakończył się okres współpracy G. Ossowskiego z AU w Krakowie, a że nie mógł wrócić na Ukrainę, udał się na Syberię, gdzie pracował przy budowie kolei transsyberyjskiej.

W 1893 r. przyjechał do Tomsku, gdzie poszukiwał źródeł wody. Pasja archeologa pchała go do badań. Penetrował jaskinie w górach Ałtaju i rozkopywał kurhany.

Zmarł 16 IV 1897 roku w Tomsku na zapalenie płuc.

S. Kalembka, op. cit.

KOŚCIÓŁ KATOLICKI w TOMSKU
Католицька церква в Томську

(slowopolskie.org)

Budowa kolei transsyberyjskiej.

Ałtaj.

(berents.pl)

(polishclub.org)

Великий Сибирский путь.—Grand Chemin de la Sibirie. № 42.
Работа Костальщикова.

Na koniec warto przytoczyć parę spostrzeżeń na temat G. Ossowskiego, spisanych przez J. Talko-Hryniewiczza, który znał go osobiście:

...średniego wzrostu, żywy, blondyn, ruchliwy i pełen życia, dbały o powierzchowność, starannie ubrany, ambitny i próżny, przyjacielski i zbyt ekspansywny, oddany gorąco sprawom nauki, pełen zapału młodzieńczego do pracy i wytrwałości nadzwyczajnej, dla nauki gotowy poświęcić wszystko, lekceważąc dobrami doczesnymi, nie pomyślny o jutro. Towarzyski, lubiący wesołą kawaleryjską kompanię i większe zebrań, na których radby błyszczeć i wyróżniać się, dbały o wygody, istny epikurejczyk...

Zdaniem G. Ossowskiego ...dobry archeolog powinien lubić dobre wino, dobre cygaro i piękną kobietę...

(Talko-Hryniewicz Julian, Z moich wspomnień o dawnych archeologach, Wiadomości Archeologiczne, t. 8, s. 176-190.)

**O NACZYNIACH INKRUSTOWANYCH
W ZABYTKACH PRZEDHISTORYCZNYCH
ZIEM DAWNEJ POLSKI**

G. OSSOWSKIEGO.

KRAKÓW.
NAKLADEM TOWARZYSTWA NUMIZMATYCZNEGO.

Drukarni: Wl. L. Anazyja i Spółki
pod zarządem J. Szulcowskiego.

**MAPA GEOLOGICZNA
WOŁYNIA**

wykonała przez
GODFRYDA OSSOWSKIEGO
według badań jego lat 1860-1874.
Wydania naukowe.
ZYGUMNTA DZIAŁOWSKIEGO
Przewodniczącego sekcji archeologicznej i historycznej
Towarzystwa Numizmatycznego w Toruniu.
PARYŻ.
1880.

OBJAŚNIENIE ZNAKÓW

Formacje	Étages
Miocen	Stratiotique
Kredowa	Grès blanc
	Grès vert

**CARTE GEOLOGIQUE
DE LA
WOLHYNIE**

dessiné par
GODFRYD OSSOWSKI
d'après ses recherches 1860-1874.
Publié aux frais de
SIGESMOND DZIAŁOWSKI
Président de la Section archéologique et historique
de la Société scientifique de Thorun.
PARIS.
1880.

EXPLICATION DES SIGNES

Terrains	Étages
Miocène	Stratiotique
Crétacé	Grès blanc
	Grès vert

**MAPA ARCHEOLOGICZNA
PRUS ZACHODNICH**

z przeliczonymi częściami W. K. POZNAŃSKIEGO
według badań w latach 1875-1878 dokonanych
przez
GODFRYDA OSSOWSKIEGO
wydania staraniem i nakładem
ZYGUMNTA DZIAŁOWSKIEGO
Przewodniczącego sekcji archeologicznej i historycznej
Towarzystwa Numizmatycznego w Toruniu.
Paryż.
1880.

OBJAŚNIENIE ZNAKÓW

RODZAJOWE	INDYKANTY	POCHODNE	DERIWÉS
Indiquant	Indiquant	Indiquant	Indiquant

**CARTE ARCHEOLOGIQUE
PRUSSE OCCIDENTALE**

(ANCIENNE PROVINCE POLONAISE)
et des parties voisines du GRAND DUCHÉ DE POSEN
par la révision de
GODFRYD OSSOWSKI
1875-1878.
par les soins et aux frais de
SIGESMOND DZIAŁOWSKI
Président de la Section archéologique et historique de la Société scientifique de Thorun.
Oublié à la Société scientifique de Thorun
Paris. 1880.

EXPLICATION DES SIGNES

RODZAJOWE	INDYKANTY	POCHODNE	DERIWÉS
Indiquant	Indiquant	Indiquant	Indiquant

WYKOPALISKA W BRĄCZNÓWKU.

Kamienie ustawiane podziemne i groby kloszowe.

PRZEZ
Godfrйда Ossowskiego.

Jakkolwiek badania nasze w przedmiocie oznaczonym we wsi Brącznówka nie są zupełnie ukończone, a z tego powodu i ostateczny ich wypadek w tej chwili jeszcze osiągnięty nie został, tém niemniej jednak ważne i nowe odkrycia w dziedzinie wiedzy archeologicznej kraju przy badaniu tej miejscowości zaszły, zniewalają nas do pospiesznego podania o nich tych wiadomości, jakie dotychczasowe poszukiwania nasze nam dostarczyły.

Brącznówka — posiadłość p. E. Czarnińskiego — na północnym pograniczu powiatu toruńskiego z chełmińskimi leżąca, znajduje się w obrębie wielkiego obszaru zasługującego pod względem archeologicznym na szczególniejszą uwagę. Na zachód i północno-zachód od tej wsi, leżą posiadłości *Nawa* i *Trzebel*, w których już mieliśmy sposobność liczne i różnorodnej budowy pomniki, a między innymi kamienie ustawiane w trójkąty, kręgi, czworoboki itp. figury; — na północ zaś i na północno-wschód — wa wsi *Konewiczach*, zdobywano już dawniej ważne wykopaliska, a we wsi *Pluskocicach*, zabieramy się właśnie do zbadania spozstrzeżonych tu pomników. Zachęcenii takim położeniem *Brącznówka* i korzystając z wieści, że przed kilkunastu laty, przy poszukiwaniu kamieni do użytku gospodarczego, na jedną z wzgórz piaszczystych okolicznych, zwaną *Łaskiem akacyjnym* natrafiono na grupę kamieni, wśród których spostrzeżono miazgi kościane i utwory skorup glinianych, zabraliśmy się do przeprowadzenia w tej miejscowości badań.

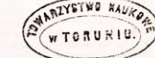
Wspominane wzgórze — *Łask akacyjny* — leży w południowo-zachodniej stronie od siedziby dworskiej i na 1 km. odległości od niej. Jest to wzgórze piaszczyste, zajmujące około 6 mór przetrzeni położonej wśród obszaru gruntów siłste gliniastych. Najwyższe podniesienie się wzgórze nie przekracza 8-10 mtr. względnej wysokości. Okala je nieco wkleśła piaszczyna szeroko się rozciągająca w okolicy. Obserwacja ge-

**SPRAWOZDANIE
Z BADAŃ ARCHEOLOGICZNYCH
w Prusach Królewskich**

z polecenia Komisji Antropologicznej Akademii Um. w Krakowie,
dokonane w r. 1878

przez

GODFRYDA OSSOWSKIEGO.
Członka Komisji Archeol., Antropolog. i Fizyogr. Akademii Umiejętności.
Członka korespond. zagr. Towarzystwa Antropologicznego w Paryżu. Calon.
Tow. przyj. u. w Poznaniu.

Z dwoma tablicami.

W KRAKOWIE,
W DRUKARNI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO,
pod zarządkiem Ignacego Stela.

**WIADOMOŚCI
NUMIZMATYCZNO - ARCHEOLOGICZNE.**

Nr 2. (Zbiorn ogóln. Nr 8). Rok trzeci. Kwiecień 1891.

Wychodzą kwartalnie w Sycemiu, w kwietniu, w Lipcu i w Październiku. Prenumeraty i wszelkie pisma przysyłają do Redakcji w Krakowie, ul. Straszewskiego, 21. Redakcja w Krakowie, ul. Straszewskiego, 21. Rocznie . . . 5 — fl., z przesyłką 5.50 w. a. Półrocznie 2.50 „ „ 2.50 „ Kwartalnie 1.25 „ „ 1.25 „ Nr pojed. 1.50 „ „ 1.50 „ Ogłoszenia. Po 2 strony 10 fl. 1/2, strony 6 fl. od wiersza szpalтового 20 kr.

Redakcja w Krakowie, ul. Straszewskiego, 21. Rocznie . . . 5 — fl., z przesyłką 5.50 w. a. Półrocznie 2.50 „ „ 2.50 „ Kwartalnie 1.25 „ „ 1.25 „ Nr pojed. 1.50 „ „ 1.50 „ Ogłoszenia. Po 2 strony 10 fl. 1/2, strony 6 fl. od wiersza szpalтового 20 kr.

**O CERAMICE DOMOWEJ
W OKRESIE
GROBÓW KAMIENNYCH SKRZYNKOWYCH**
przez
G. OSSOWSKIEGO.
(Dokończenie).

czynnie poprzednie, gdyż znalezione zostało w samym grobie skrzynekowym. Dla uzasadnienia charakteru archeologicznego tego naczyńca wypada nam rozpatrzyć się w charakterze archeologicznym okolicy Smoszewa i w stanie, w jakim się znajdował grób naczyńca to zawierający.

Fig. Nr 2 wyobraża właśnie te okoliczności. Nadzierny pas nadwielkości, leżący powyżej dworca smoszewskiego, i poniżej nim a uchodzącym ku Wile w wągiem wyłożonymi wodami atmosferycznymi, tworzy wąski i twardy taras łowego brzegu tej

Gotfryd Ossowski był człowiekiem wielu talentów. Archeologiem i geologiem, ale także literatem i znakomitym rysownikiem. W jego życiu przeplatały się ze sobą nauka i sztuka, archeologia i artyzm, chwile chwały i chwile trudne.

Używając symboli współczesnej popkultury można dostrzec w Jego osobowości i losach cechy Jamesa Bonda – nienagannie ubranego gentlemana, bywałego na salonach naukowych Europy, otaczanego przez piękne kobiety, dla którego jednak ponad wszystkim stała Królowa Nauka i Ojczyzna Polska.

Można też zobaczyć Indiana Jonesa – odkrywającego bogato wyposażone groby i rzadkiej urody prahistoryczne precjoza, które niemałym wysiłkiem i z narażeniem wolności osobistej przekazywał do polskich muzeów wymykając się zarówno carskim, jak i pruskim urzędnikom.

Tak czy inaczej G. Ossowski był wybitną postacią swoich czasów, a dla archeologów pozostaje taką do dziś.

W ogromnej mierze właśnie Jemu zawdzięczamy jedną z największych kolekcji urn twarzowych, czy też szerzej – kanop pomorskich – przedmiotów frapujących archeologów od wielu lat. Właśnie tym zabytkom poświęcimy nasze następne spotkanie.

Tablice z urnami twarzowymi autorstwa G. Ossowskiego z pracy „Zabytki przedhistoryczne ziem polskich. Seryja I. Prusy Królewskie, Kraków 1879 r.

PREZENTACJA PRZYGOTOWANA W RAMACH CYKLU SPOTKAŃ
LOKALNE PRADZIEJE PLUS BĘDĄCYCH ELEMENTEM PROMOCJI WYDAWNICTWA

Katalog

KOLEKCJA ARCHEOLOGICZNA MUZEUM TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU W ZBIORACH MUZEUM OKRĘGOWEGO W TORUNIU – KATALOG

Niekiedy, c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Henryk Sienkiewicz
Z wystawy antropologicznej w Paryżu Ląd I
„Nowiny”, nr 42, 11 sierpnia 1878

Muzeum Okręgowe w Toruniu

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Muzeum Historii Torunia, ul Łazienna 16

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

I ZAPRASZAM NA

- Lokalne pradzieje plus -

- Spotkanie 3 -

19.08.2020 r.

**W obliczu śmierci -
rzecz o urnach twarzowych**

Muzeum Okręgowe w Toruniu

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Muzeum Historii Torunia, ul Łazienna 16

